

Národný investičný plán SR

na roky 2018 – 2030

PILOTNÁ VERZIA

Obsah

Úvod	4
1 Výzvy pre Slovensko do roku 2030	4
2 Prioritné sektory NIP	9
2.1 Doprava.....	9
Cestná doprava.....	10
Železničná doprava.....	11
Letecká doprava	12
Vodná doprava	12
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	13
Odhad investičnej medzery.....	14
2.2 Energetika	15
Výroba energie	16
Prenos a distribúcia energie	16
Spotreba energie.....	17
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	17
Odhad investičnej medzery.....	18
2.3 Informatizácia a elektronické komunikácie.....	19
Informatizácia	20
Elektronické komunikácie	21
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	21
2.4 Výskum a inovácie.....	23
Výskum a inovácie	23
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	24
Odhad investičnej medzery.....	24
2.5 Zdravotníctvo	24

Verejné zdravotníctvo.....	26
Ambulantná starostlivosť	26
Ústavná zdravotná starostlivosť	27
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	27
Odhad investičnej medzery.....	28
2.6 Životné prostredie	29
Ovzdušie	30
Voda.....	31
Protipovodňová ochrana	32
Environmentálne záťaže.....	33
Ochrana prírody a krajiny	34
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	35
Odhad investičnej medzery.....	36
2.7 Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo	37
Poľnohospodárstvo	37
Lesné hospodárstvo	38
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	39
Odhad investičnej medzery.....	41
2.8 Sociálna inklúzia a zamestnanosť	42
Demografia a zamestnanosť	43
Chudoba a sociálna súdržnosť	44
Začleňovanie marginalizovaných komunít	45
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	46
2.9 Regionálny rozvoj	47
Regionálny rozvoj	47
Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu	48

Zoznam skratiek

Agenda 2030 – Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj

BAT – najlepšia dostupná technológia (*angl.* Best Available Technology)

Envirostratégia 2030 – Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030

EO – ekvivalentný obyvateľ

ERA – Európsky výskumný priestor

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

EÚ – Európska únia

HDP – hrubý domáci produkt

HPH – hrubá pridaná hodnota

ICZS – integrované centrum zdravotnej starostlivosti

MDVSR – Ministerstvo dopravy a výstavby SR

NIP – národný investičný plán

OZE – obnoviteľné zdroje energie

PCI – Projekty spoločného záujmu

PMPR – Plán manažmentu povodňového rizika

PZI – priame zahraničné investície

TEN-T – transeurópske dopravné koridory

UNB – Univerzitná nemocnica Bratislava

ÚOŠS – ústredné orgány štátnej správy

VaV – výskum a vývoj

VK – verejná kanalizácia

Úvod

Národný investičný plán SR 2018 – 2030, pilotná verzia, (ďalej len NIP SR) má povahu nadrezortného a integrovaného strategického dokumentu, definujúceho prioritné témy a kľúčové programy do roku 2030, dokumentované indikatívnymi projektmi, prostredníctvom ktorých bude vybudovaná nová hospodárska a sociálna infraštruktúra, prípadne sa zlepší stav existujúcej infraštruktúry, s cieľom postupného naplnenia dlhodobých potrieb Slovenskej republiky.

NIP SR v nadväznosti na ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030 OSN obsahuje **charakteristiky súčasného stavu, želaného stavu v roku 2030 a kľúčové investičné programy a projekty** v nasledovných oblastiach:

- doprava,
- energetika,
- informatizácia a elektronické komunikácie,
- výskum a inovácie,
- zdravotníctvo,
- životné prostredie,
- poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo,
- sociálna inklúzia a zamestnanosť,
- regionálny rozvoj.

Je však potrebné podotknúť, že v rozvojových plánoch dotknutých rezortov zatiaľ **nedošlo k podstatnej asimilácii cieľov Agendy 2030 OSN** a zároveň tieto rozvojové plány sú takmer **výlučne založené na čerpaní prostriedkov Európskych štrukturálnych a investičných fondov 2014 – 2020**. Stanovenie projektov **v horizonte roku 2030** bolo preto, až na niektoré výnimky, veľmi obtiažne. Projekty zaradené do NIP SR sú preto indikatívne a boli navrhnuté na základe existujúcich sektorových stratégií.

Stanovenie investičnej medzery v prioritných sektoroch NIP SR je založené na makroekonomickom porovnaní objemu investícií na Slovensku a v ďalších krajinách podľa metodiky Európskej investičnej banky.

Dlhodobé rozvojové stratégie SR vznikajú až v súčasnej dobe (napr. *Stratégia hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030* a *Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030*, *Nízkouhlíková stratégia SR do roku 2030, s výhľadom do roku 2050*). Zároveň prebieha participatívny proces stanovenia dlhodobej vízie a priorit SR v rámci implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. Z dlhodobej vízie a priorit a z dlhodobých stratégií sa predpokladá vznik **novej verzie NIP SR**.

1 Výzvy pre Slovensko do roku 2030

Ak zoradíme krajiny podľa hrubého domáceho produktu na obyvateľa v parite kúpnej sily, Slovensko bolo v roku 2016 na 40. mieste. Dramatickejšie to vyznie ak si uvedomíme, že viac 85 % svetovej populácie žije v krajinách, ktoré sú chudobnejšie ako Slovensko, čím sme za 25 rokov predbehli 6 % svetovej populácie. Ako zabezpečíme, aby aj nasledujúcich 25 rokov bolo podobne priaznivých? V ktorých oblastiach zostávajú medzery, ktoré by Slovensko malo zaplniť? Akým výzvam budeme čeliť v najbližšej budúcnosti?

Základným problémom pri hodnotení výsledkov akejkoľvek krajiny je vybrať referenčné kritériá, oproti ktorým je vhodné krajinu porovnávať. Jedna možnosť je zvoliť vyspelú krajinu, takú aby Slovensko mohlo mať realistickú aspiráciu ju dobehnúť v dlhodobej perspektíve. Príkladom takejto krajiny by mohlo byť Rakúsko, ako štát s podobnou históriou, ktorý sa od Slovenska málo líši veľkosťou alebo geografiou. Lenže v akom časovom horizonte by malo Slovensko dosiahnuť rakúsku životnú úroveň? Takisto je ťažké odhadnúť,

na ktoré oblasti ekonomickej politiky sa treba zamerať na to, aby sme skutočne úspešne konvergovali. Slovenský hrubý domáci produkt (HDP) na obyvateľa, ocenený v parite kúpnej sily (PPP), dosiahol v roku 2016 60 % rakúskej úrovne (a 88 % českej). V prípade ďalších ukazovateľov je relevantné sa spýtať či Slovensko dosahuje v danom indikátore aspoň úroveň, ktorá zodpovedá stupňu ekonomického rozvoja, na ktorom sa momentálne nachádza (pričom ekonomický rozvoj meriame podľa HDP na obyvateľa podľa PPP)

Tab. 1 ukazuje porovnanie ukazovateľov ekonomického rozvoja a blahobytu medzi svetom a Slovenskom. Relatívne postavenie Slovenska vyznieva neutrálne vzhľadom na očakávanú dĺžku života, ktorá dosahuje 74 rokov pre mužov a 81 rokov pre ženy. Slovenskí muži pritom žijú o rok kratšie oproti očakávanému priemeru, ženy zase o necelý rok dlhšie. Ak tento rozdiel porovnáme so štandardnou odchýlkou, je to štatisticky nevýznamné.

Čo sa týka ukazovateľov ekonomického rozvoja a blahobytu, je postavenie Slovenska dobré, s miernym priestorom pre zlepšenie čo sa týka zdravia a kvality života, a s výraznejším potenciálom na zníženie spotreby alkoholu a tabaku.

Tab. 1. Základné indikátory ekonomického rozvoja a blahobytu

Indikátor	Priemer	σ	Regres.	SK	SK Δ	$\Delta \sigma$
GDP/obyv. PPP (2016)	19 612	21 559		30 460		
GDP/obyv. (2016)	13 269	17 978		16 530		
Index šťastia	5,37	1,15	0,77	6,10	-0,05	-0,04
Očakávaná dĺžka života (2015)	71,78	8,02	5,45	77,21	-0,19	-0,02
Očakávaná dĺžka života M (2015)	69,38	7,76	5,18	73,70	-1,03	-0,13
Očakávaná dĺžka života Ž (2015)	74,31	8,43	5,74	80,90	0,69	0,08
Zdravá dĺžka života (2015)	62,80	7,22	4,90	68,10	-0,14	-0,02
Spotreba alkoholu (2015)	6,07	4,06	1,36	12,50	4,79	1,18
Miera fajčenia Ž (2015)	11,76	10,83	4,45	17,60	1,77	0,16
Miera fajčenia M (2015)	34,45	13,24	-1,14	39,70	6,47	0,49
Miera užívateľov internetu (2016)	50,39	28,48	20,68	80,48	9,01	0,32

Zdroje: World Development Indicators (Svetová banka), a World Happiness Report (OSN). Regresné koeficienty zobrazené hrubým písmom sú signifikantné na úrovni 1 %, kurzíva znamená signifikantnosť na úrovni 5 %.

Tab. 2 znázorňuje kvalitu inštitúcií a podnikateľského prostredia. Stav korupcie vyjadrujú dva indexy (Transparency International a Svetovej banky). V oboch prípadoch je výsledok Slovenska horší ako by sa očakávalo pre krajinu na podobnom stupni ekonomického rozvoja, pričom rozdiel predstavuje približne tretinu svetovej štandardnej odchýlky. Postavenie Slovenska v oblasti korupcie nevyznieva dobre ani v európskom porovnaní.

V prípade ostatných indikátorov kvality inštitúcií je relatívne postavenie Slovenska skôr priaznivé: Slovensko vykazuje lepšie hodnoty, ako by sa očakávalo vzhľadom na jeho úroveň ekonomického rozvoja, v oblasti právneho štátu, kvality regulácie, efektívneho vládnutia, politickej stability, a predovšetkým v slobode prejavu (kde skutočná hodnota presahuje očakávanú úroveň o polovicu štandardnej odchýlky). Slovensko má tiež dobré výsledky čo sa týka času, ktorý si vyžiada podanie a zaplatenie daní a času na založenie novej

firmy. Na druhej strane, vyriešenie nesolventnosti a hlavne presadenie zmluvných povinností na súde si vyžaduje podstatne viac času, ako by sa očakávalo od krajiny na podobnej úrovni rozvoja.

Tab. 2. Kvalita inštitúcií a podnikateľského prostredia

Indikátor	Priemer	σ	Regres.	SK	SK Δ	$\Delta \sigma$
Vnímanie korupcie (2017)	43,22	19,00	11,03	50,00	-5,76	-0,30
WGI kontrola korupcie (2016)	0,00	1,00	0,55	0,24	-0,33	-0,33
WGI právny štát (2016)	0,00	1,00	0,57	0,69	0,09	0,09
WGI kvalita regulácie (2016)	0,00	1,00	0,60	0,89	0,25	0,25
WGI efektívna vládnutie (2016)	0,00	1,00	0,65	0,89	0,21	0,21
WGI politická stabilita (2016)	0,00	0,99	0,42	0,62	0,18	0,18
WGI sloboda slova (2016)	0,00	1,00	0,32	0,94	0,55	0,55
Čas na riešenie nesolventnosti (2017)	2,52	1,17	-0,38	4,00	1,88	1,61
Čas podania daňového prizn. (2017)	241,67	194,02	-35,29	192,00	-8,60	-0,04
Čas na založenie novej firmy (2017)	19,77	23,91	-3,01	12,50	-2,42	-0,10
Čas na presadenie zmluvy (2017)	647,04	306,93	-42,34	775,00	172,69	0,56

Zdroje: World Development Indicators (Svetová banka), World Governance Indicators (Svetová banka) a Corruption Perception Index (Transparency International). Regresné koeficienty zobrazené hrubým písmom sú signifikantné na úrovni 1 %, kurzíva znamená signifikantnosť na úrovni 5 %.

Tab. 3 znázorňuje všeobecné indikátory ekonomického rozvoja. Slovensko je výrazne otvorené zahraničnému obchodu. To sa však nedá povedať o obchode so službami, kde Slovensku zostáva priestor na ďalší rast. Podiel pokročilých technológií na exporte je nižší ako by sa očakávalo: Slovensko vyváža intenzívne, ale nie vysoko pokročilé výrobky a technológie. Dôraz na priemysel a zanedbanie sektora služieb je vidieť tiež v štruktúre ekonomiky: podiel priemyslu na HDP a zamestnanosti prevyšuje očakávanú hodnotu, zatiaľ čo podiel služieb je nižší. Podiel mestskej populácie je tiež relatívne nízky, čo môže prispievať napríklad aj k nízkemu podielu služieb na zamestnaní, HDP a zahraničnom obchode. Na Slovensku ďalej vzniká menej firiem, a je tu menej živnostníkov, ako by bolo bežné v podobne rozvinutej krajine.

Slovensko výrazne zvýšilo podiel obyvateľov so stredoškolským a magisterským vzdelaním, ktorý prevyšuje očakávanú hodnotu o 0,9 resp. o 1,5 štandardnej odchýlky. V zdravotníctve sú ukazovatele úmrtnosti nižšie ako očakávané hodnoty. Napriek dobre známym problémom s nezamestnanosťou v najmenej rozvinutých okresoch Slovenska, miera neaktivity mládeže vychádza mierne pod očakávanou úrovňou. Na druhej strane, miera pôrodnosti, meraná počtom detí, ktoré sa narodia priemernej žene, je na Slovensku veľmi nízka, výrazne pod úrovňou ktorá by zodpovedala úrovni ekonomického rozvoja.

Slovensko je ekonomicky úspešná krajina. Výzvy do budúcnosti, a priestor na zlepšenie, existujú predovšetkým v oblasti znižovania korupcie, efektívneho riešenia súdnych sporov, aj podpory vzniku nových podnikov a podnikateľskej aktivity celkovo. Miera pôrodnosti je na Slovensku mimoriadne nízka, čo môže spôsobovať v budúcnosti problémy v dôchodkovom poistení a financovaní verejných služieb. Slovenské výsledky v oblasti zdravotnej starostlivosti a vzdelávania sú relatívne dobré, ale bolo by vhodné znížiť spotrebu alkoholu a podiel fajčiarov. Čo sa týka štruktúry ekonomiky, oblasť služieb, a technologicky vysoko pokročilé produkty a služby vyžadujú najväčší priestor na aktívne opatrenia.

Tab. 3. Rôzne ukazovatele ekonomického rozvoja a štruktúry ekonomiky

Indikátor	Priemer	σ	Regres.	SK	SK Δ	$\Delta \sigma$
Novo-založené firmy (2016)	4,43	5,84	2,57	4,70	-1,54	-0,26
Miera NEET (2016)	15,10	8,51	-8,10	12,20	-1,01	-0,12
Miera mestskej populácie (2016)	58,82	23,96	13,80	53,47	-18,35	-0,77
Zahraničný obchod (2016)	89,78	54,86	16,15	185,75	80,50	1,47
Obchod so službami (2016)	28,66	33,41	9,17	18,37	-18,06	-0,54
HiTech vývoz (2016)	12,15	13,94	3,97	9,83	-5,15	-0,37
Hrubé úspory (% HDP, 2016)	18,98	16,11	8,44	26,07	-0,90	-0,06
Živnostníci (2017)	39,27	24,94	-17,76	15,40	-6,00	-0,24
Zamestnanie v službách (2017)	54,96	18,92	12,92	62,20	-6,27	-0,33
Zamestnanie v priemysle (2017)	18,94	8,62	4,14	34,50	11,52	1,34
Zamestnanie v poľnohosp. (2017)	26,10	23,60	-17,06	3,30	-5,24	-0,22
Priemysel (% HDP, 2016)	27,29	9,86	2,47	34,78	5,17	0,52
Poľnohosp. (% HDP, 2016)	12,23	12,20	-8,57	3,68	0,11	0,01
Stredoškolské vzdelanie (2015)	78,21	20,85	13,52	99,27	18,69	0,90
Bakalárske vzdelanie (2015)	19,76	8,79	6,77	18,92	-2,46	-0,28
Magisterské vzdelanie (2015)	7,15	5,43	5,29	16,53	8,39	1,54
Neonatálna mortalita (2016)	13,48	10,88	-7,06	3,00	-2,82	-0,26
Materská mortalita (2015)	169,38	232,84	-141,21	6,00	-7,43	-0,03
Mortalita do 5 rokov (2016)	30,68	30,28	-19,44	5,90	-3,60	-0,12
Fertilita (2015)	2,76	1,36	-0,90	1,37	-0,47	-0,34

Zdroje: World Development Indicators (Svetová banka). NEET je skratka pre Not in Education, Employment or Training, a meria podiel mladých, ktorí nemajú zamestnanie a neparticipujú v procese vzdelávania alebo školenia. Regresné koeficienty zobrazené hrubým písmom sú významné na úrovni 1 %, kurzíva znamená významnosť na úrovni 5 %.

Doterajšia analýza hodnotila iba agregátne výsledky Slovenska. Významné výzvy zostávajú tiež v oblasti regionálneho rozvoja. Slovensko sa vyznačuje vysokým stupňom regionálnych rozdielov: na jednej strane, Bratislava a západné Slovensko dosahujú relatívne vysokú úroveň ekonomického rozvoja, a dynamicky rastú, do značnej miery vďaka prílevu zahraničných investícií a vývozu ktorý tieto investície pomohli kreaovať. Do budúcnosti je potrebné stimulovať systematický rozvoj zaostávajúcich regiónov, pričom takúto podporu si nezaslúžia iba Najmenej rozvinuté okresy (NRO). Nevyhnutná je podpora znevýhodnených a marginalizovaných skupín obyvateľov. Zapojenie týchto skupín do procesu vzdelávania, ich účasť na trhu práce, a zdravotná starostlivosť o nich, sú pod úrovňou, ktorú by mala dosahovať úspešná krajina, akou je Slovensko. Regionálne rozdiely sa odrážajú v stave infraštruktúry, predovšetkým s ohľadom na diaľničnú sieť. Makroekonomická analýza investičnej medzery v slovenských regiónoch z dielne ISA ukazuje, že diaľničná sieť v slovenských regiónoch, s výnimkou Bratislavy, je hlboko pod úrovňou v porovnateľných európskych regiónoch. Rozdiely prevládajú medzi Bratislavou a zostatkom Slovenska taktiež v oblastiach digitálnej ekonomiky, ako aj vedy a výskumu. Rozvoj cestovného ruchu na strednom a východnom Slovensku nedosahuje svoj potenciál.

Významnou výzvou v oblasti migrácie je zistenie, že vyše 5 % slovenskej populácie žije v zahraničí. Nedostatok pracovnej sily na domácom trhu môže v budúcnosti obmedzovať potenciál ekonomického rastu Slovenska. Je potrebné spresniť obraz o počte Slovákov v zahraničí a ich štruktúre podľa krajín, veku a ľudského kapitálu. Štát musí byť pripravený využiť produktívny potenciál, ktorý by pre slovenskú ekonomiku predstavoval výrazný návrat pracovníkov zo zahraničia.

Hospodárske výsledky, ktoré Slovensko dosiahlo za uplynulé štvrtstoročie do značnej miery predstavovali ľahšie dostupné ovocie z nízko visiacich konárov. Na to, aby ekonomický rast pokračoval podobným tempom aj do budúcnosti je potrebné vytvoriť stabilné základy, aby sme dočiahli aj na vyššie konáre, čiže je potrebné znížiť korupciu, budovať kvalitné inštitúcie, vytvoriť efektívne právne prostredie, zvýšiť demografický potenciál, spevniť systém vzdelávania, postaviť kvalitnú infraštruktúru, a diverzifikovať ekonomiku zameranú na odvetvia s vysokým podielom pridanej hodnoty.

2 Prioritné sektory NIP

Nasledujúca kapitola poskytuje prehľad kľúčových programov a projektov, ktorými vláda SR plánuje zabezpečiť udržateľný rozvoj spoločnosti v horizonte do roku 2030.

2.1 Doprava

Hlavné výzvy v doprave predstavuje dobudovanie úsekov základnej siete transeurópskych dopravných koridorov¹ (ďalej len „TEN-T“), prenos diaľkovej prepravy nákladov z cestnej na železničnú alebo vodnú dopravu a zníženie počtu úmrtí v cestnej doprave pod priemer EÚ.

Tab. 4 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty napĺňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Cestná doprava 	 	Dobudovať kľúčové úseky diaľnic a rýchlostných ciest v rámci siete TEN-T (3.6; 9.1; 9.4; 11.2)	Výstavba chýbajúcich úsekov D1 (v úseku Bratislava – Košice), D3, D4 a vybraných úsekov rýchlostných ciest	10 mld. eur* z toho diaľnice 3,5 mld. eur a rýchlostné cesty 6,5 mld. eur
		Vybudovať obchvaty miest cestami I. triedy (3.6; 9.1; 9.4; 11.2)	Budú špecifikované na základe pripravovaných štúdií realizovateľnosti	Súčasný predpoklad 450 mil. Presnejšie odhady nákladov budú známe po ukončení štúdií uskutočniteľnosti. Kompletný zoznam projektov bude vychádzať z kritérií definovaných pre výber projektov ciest I. triedy
		rekonštrukcia ciest I. triedy a mostov (3.6; 9.1; 9.4; 11.2)	Budú špecifikované v ďalších aktualizáciách NIP	Predpokladané náklady budú známe až po ukončení relevantných štúdií uskutočniteľnosti Odhadované potreby na odstránenie investičného dlhu údržby: 700 mil. eur a 90 mil. eur ročne na zabezpečenie pravidelnej údržby.
Železničná doprava 	 	Modernizovať kľúčové úseky železničnej infraštruktúry v rámci siete TEN-T (9.1; 9.4; 11.2)	Úseky na koridore č. IV, V a VI (Rýn – Dunaj, Baltsko – Jadranský, Orient – Východné Stredomorie)	Koridor č. V (Žilina – Košice – Čierna nad Tisou) 3,5 mld. eur** Koridor č. IV (št. hranica ČR/SR – Kúty – Bratislava (mimo) – Nové Zámky – Štúrovo/Komárno – št. hranica SR/MR) 2 mld. eur Koridor č. VI (Krásno nad Kysucou – Čadca – št. hr. SR/ČR): odhadované náklady cca. 300 mil. eur
		zapojenie železničnej dopravy do systému mestskej a prímestskej dopravy Bratislava a Košice (9.1; 9.4; 11.2)	Modernizácia železničného uzla Bratislava	Predpokladané náklady budú známe až po ukončení štúdie uskutočniteľnosti
		Modernizácia a výstavba regionálnych tratí (9.1; 9.4; 11.2)	vybrané projekty regionálnych tratí	990 mil. eur

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1315/2013 z 11. decembra 2013 o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete a o zrušení rozhodnutia č. 661/2010/EÚ.

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty napĺňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Civilné letectvo 		modernizácia letiskovej infraštruktúry letísk zaradených do siete TEN-T (9.1; 9.4; 11.2)	Modernizácia letísk Bratislava, Košice a Poprad – Tatry	zabezpečenie prevádzkyschopnosti BTS: 250 mil. eur, rozvoj a modernizácia letiska Košice: 22 mil. eur, rozvoj a modernizácia letiska Poprad – Tatry: 47 mil. eur
Vodná doprava 	 	zvýšenie podielu vodnej dopravy na celkovom dopravnom trhu na 4,5 % celkovej prepravy (6.6; 9.1; 9.4; 11.2)	Technické opatrenia na zlepšenie splavnosti vodných ciest Dunaj a Váh Modernizácia verejných prístavov Rozvoj verejnej osobnej lodnej dopravy	Odhady nákladov budú známe po ukončení štúdií uskutočniteľnosti.

* Údaj obsahuje len v súčasnosti finančne nekryté investičné potreby projektov, pri ktorých sa predpokladá vydanie právoplatného územného rozhodnutia do roku 2020, resp. ktoré už právoplatným územným rozhodnutím disponujú.

** Údaj vychádza zo súčasnej štúdie uskutočniteľnosti, ktorá môže byť v budúcnosti prehodnotená.

Cestná doprava

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Cestná sieť SR pozostáva z diaľnic, rýchlostných ciest, ciest I., II. a III. triedy, miestnych a účelových komunikácií. Cestná sieť však nezodpovedá nárokom a potrebám spoločnosti, predovšetkým z hľadiska dobudovania kľúčových úsekov a zaostávajúcej údržby existujúcich ciest a stavebných objektov. Na Slovensku pokračuje trend nárastu osobnej a nákladnej automobilovej dopravy s negatívnymi dopadmi na plynulosť a bezpečnosť dopravy, na životné prostredie a zdravie obyvateľov. Prioritou MDV SR je dostavba diaľnice D1 v úseku Žilina – Košice a diaľnice D3 v úseku Žilina – štátna hranica SK/PL. K ďalším prioritám patrí príprava a výstavba rýchlostnej cesty R3/R1, rýchlostnej cesty R4 v smere štátna Prešov – hranica PL/SK a vybraných úsekov rýchlostnej cesty R2². Investičné ná-	Do roku 2030 bude potrebné dobudovať kľúčové úseky diaľnic a rýchlostných ciest zahrnutých v rámci základnej siete TEN-T. Prioritou bude dobudovať diaľnicu D1 v úseku Žilina – Košice, diaľnicu D3, stredoslovenské prepojenie diaľnice D1 s rýchlostnou cestou R1 (alt. R3/R1) a vybrané úseky na R4 a R2. Zároveň bude potrebné vybudovať cestné obchvaty miest s najväčšími kongesciami, predovšetkým okresných miest. Rovnako je nevyhnutné podstatne vylepšiť stav úsekov existujúcej siete, hlavne havarijných úsekov ciest I. triedy a mostov, ako alternatívnych trás k nadradenej dopravnej infraštruktúre.

² <https://www.ndsas.sk/stavby/dialnicna-siet>

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
klady na realizáciu vyššie uvedených priorít v období 2018 – 2030 sa odhadujú na viac ako 12 mld. eur. Technický stav diaľnic a rýchlostných ciest je relatívne dobrý. Naopak, podstatná časť ciest I., II. a III. triedy je v zlom a nevyhovujúcom stave. Z vyhodnotenia hlavných prehliadok ciest I. triedy v správe Slovenskej správy ciest (vykonané v roku 2014) vyplýva, že 1 144 km (35,5 %) ciest I. triedy je v nevyhovujúcom stave. Z toho v havarijnom stave je 178,5 km (5,5 %). Celkový investičný dlh údržby a opráv existujúcich cestných úsekov sa odhaduje na cca. 700 mil. eur.	

Železničná doprava

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
SR nemôže naplniť cieľ Bielej knihy o doprave Európskej únie³ (2011), t.j. presun čo najväčšieho objemu dopravných tokov z cestnej dopravy predovšetkým na železničnú dopravu z dôvodu nepostačujúcej kvality železničnej infraštruktúry. Modernizácia železničných tratí v trasách koridorov TEN-T je na Slovensku takmer výlučne závislá od spolufinancovania z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) a nástrojov EÚ. V roku 2015 bola ukončená výstavba terminálu Žilina-Teplička.	Zmodernizovať a dobudovať všetky úseky železničnej infraštruktúry v rámci základnej siete TEN-T, ako aj železničných nákladných koridorov siete TEN-T, tzn. Bratislava – Žilina – Košice – Čierna nad Tisou, zvýšiť traťovú rýchlosť na maximálne 160 km/hod. podľa geografických a geomorfologických podmienok a zmodernizovať úsek Kúty – Bratislava – Štúrovo, vrátane napojenia na Českú republiku a Maďarsko. Na úseku Bratislava – hranica SK/AT z titulu zásadných zmien smerom na Rakúsko, zelektrifikovať a v prípade adekvátneho zdôvodnenia rozšíriť železničnú sieť. V mestách Bratislava a Košice zapojiť železničnú dopravu do systému mestskej a prímestskej dopravy. Nadviazať na Cieľový grafikon 2020 a vypracovať nový pre rok 2030 s definovaním taktu a počtu spojov.

³ Biela kniha Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – Vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje (KOM(2011) 144).

Letecká doprava

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V SR sú nasledovné medzinárodné verejné letiská: Letisko M. R. Štefánika Bratislava, Letisko Košice, Letisko Piešťany, Letisko Poprad-Tatry, Letisko Sliač a Letisko Žilina, ktoré sú prevádzkované letiskovými spoločnosťami, Letisko Nitra a Letisko Prievidza. Vytážené sú hlavne letiská zaradené do siete TEN-T: Letisko M. R. Štefánika v Bratislave, letisko Košice a letisko Poprad – Tatry, ktoré zabezpečujú prevažnú časť prepravných výkonov. Hlavnými nedostatkami letísk je funkčná zastaranosť a kapacitné obmedzenia letiskovej infraštruktúry, ktoré potláčajú možnosti ich ďalšieho rozvoja s priamym previazaním na prínosy pre rozvoj štátu a regiónu. Prínosom k rozvoju letísk, ale aj leteckej dopravy môže byť zabezpečenie napojenia letísk železničnou dopravou.	Modernizácia a údržba letiskovej infraštruktúry – komplexná rekonštrukcia pohybových plôch najmä letísk zaradených do siete TEN-T (Bratislava, Košice, Poprad-Tatry), vybudovanie infraštruktúry na odbavovanie leteckého nákladu (Košice), vybudovať napojenie letiska Bratislava na železničnú sieť v súlade s nariadením TEN-T ako náhradná doprava v prípade výluky leteckej prepravy v dôsledku mimoriadnych situácií alebo udalostí.

Vodná doprava

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V európskom meradle vnútrozemská vodná doprava zaznamenala adekvátny nárast jej využitia pre potreby hospodárstva jednotlivých členských štátov, vrátane SR. Nárast v Európe od roku 1996 predstavoval cca 6 %. Na Slovensku je vodná doprava uskutočňovaná predovšetkým po medzinárodnej rieke Dunaj a čiastočne po nedobudovanej Vážskej vodnej ceste. Podiel vodnej dopravy na celkovom objeme dopravy je dlhodobo nízky, pričom nedochádza ani k postupnému zlepšovaniu tohto nepriaznivého stavu. Rozvoj infraštruktúry vodnej dopravy je v SR trvalo poddimenzovaný, prostriedky zo štátneho rozpočtu boli v nepostačujúcej miere poskytované len správcovi vodného toku na nevyhnutnú údržbu dunajskej vodnej cesty	Cieľom rozvoja vodnej dopravy na Slovensku je dosiahnuť jej podiel na celkovom dopravnom trhu na trojnásobok súčasnej hodnoty, t. j. na 4,5 % celkovej prepravy. Možnosti SR sú jednoznačne v zabezpečovaní využiteľnosti Dunajskej vodnej cesty, a jeho splavného prítoku na Vážskej vodnej ceste, pre prepravné potreby slovenského hospodárstva, ako aj v plnení záväzku príbrežných krajín transkontinentálneho koridoru základnej siete TEN-T v prepojení Severné more – Čierne more.

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

Cestná doprava: Dobudujú sa úseky **diaľnice D1** v Žilinskom, Prešovskom a Košickom kraji: Hričovské Podhradie – Lietavská Lúčka (zdroj: MDV SR): 427 070 457 eur – len stavebné práce), Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala (491 760 000 eur), Turany – Hubová (945 632 554 mil. eur), Hubová – Ivachnová (227 263 510 eur), Prešov západ – Prešov juh (356 345 380 eur) a Budimír – Bidovce (236 932 873 eur). Na **diaľnici D3** budú dobudované úseky Žilina, Brodno – Kysucké Nové Mesto (412 961 438 eur), Kysucké Nové Mesto – Oščadnica (310 475 246 eur) a Čadca, Bukov – Svrčinovec (286 935 419 eur, len stavebné práce). Na **rýchlostnej ceste R4** sa vybudujú úseky Prešov, západ – Kapušany (severný obchvat mesta Prešov, len 1. etapa: 221 363 631 eur) a na **rýchlostnej ceste R2** úsek Košice, Šaca – Košické Olšany (400 692 602 eur), R2 Kriváň – Mýtina (124 474 795 eur), R2 Mýtina – Lovinobaňa (235 140 608 eur), R2 Zacharovce – Bátka (91 774 763 eur), R2 Bátka – Figa (73 644 149 eur), R2 Rožňava – Jablonov nad Turňou (304 614 228 eur).

Na skrátenie vzájomnej časovej dostupnosti miest a regiónov Slovenskej republiky je potrebné budovanie obchvatov a preložiek ciest I. triedy, najmä v úsekoch s nevyhovujúcimi technickými a kapacitnými parametrami a tam, kde sa neuvažuje s trasovaním ťahov TEN-T (napr. cesty I. triedy I/51, I/64, I/66, I/68, I/74, I/75, I/76, I/79)⁴. Prioritné konkrétne úseky ciest I. a II. triedy budú stanovené na základe štúdie realizovateľnosti.

Náklady na údržbu a opravy cestných úsekov budú tvoriť nevyhnutnú súčasť alokovaných rozpočtov, aby nedochádzalo k nadmernému zhoršovaniu stavu cestnej infraštruktúry.

Železničná doprava: V rámci programového obdobia **2014 – 2020** sa dokončí modernizácia hlavných tratí TEN-T, ktoré sú vo vysokom stupni prípravy: **Púchov – Žilina** na rýchlosť 160 km/hod. (podľa CRZ etapa Dolný Hričov – Žilina: 46 451 636 eur), **Devínskou Novou Vsou (DNV) – Kúty – hranica SK/CZ** (na celý úsek DNV – SK/CZ je odhad vo výške cca. 305 mil. eur), ako aj úsek **Poprad – Lučivná** na rýchlosť 160 km/hod. **Do roku 2030** je potrebné zmodernizovať zostávajúce úseky na rýchlosť 160 km/hod. na chrbtovej železničnej trati **Žilina – Košice** (zvyšovanie traťových rýchlostí na 160 km/hod. bude realizované len v úsekoch, kde je to možné vzhľadom na geomorfologické a geografické podmienky a investičnú efektívnosť). Plánuje sa napojenie na Českú republiku v úseku **Púchov – Horní Lideč** a pokračovanie modernizácie úseku štátna hranica **ČR/SR – Kúty – Bratislava – Štúrovo – štátna hranica SK/HU** na rýchlosť maximálne 200 km/hod., pričom dôležitým aspektom bude za predpokladu adekvátnych prepravných tokov aj rozšírenie počtu traťových koľají medzi Devínskou Novou Vsou a Bratislavou. Na základe výsledkov štúdie realizovateľnosti sa uskutoční **modernizácia železničného bratislavského uzla** s dopadom na mestskú, prímestskú a regionálnu dopravu s nákladom cca 600 mil. eur. Do roku 2030 bude železničná doprava zapojená do systému mestskej, prímestskej a regionálnej dopravy v aglomerácii Bratislavy. V nadväznosti na výsledky prevádzkovania verejného terminálu intermodálnej prepravy Žilina-Teplička sa bude rozhodovať o **možnej výstavbe verejných terminálov intermodálnej prepravy**, a to prioritne pre Košice a potom pre Leopoldov, Zvolen, resp. Bratislavu.

Civilné letectvo: Na modernizáciu a budovanie kvalitnej infraštruktúry civilného letectva je **potrebná kompletná rekonštrukcia prístávacích dráh** na letiskách v sieti TEN-T a to Letisko **Košice** – Airport Košice a. s., Letisko **Poprad – Tatry**, a. s. a Letisko M. R. Štefánika – Airport **Bratislava**,

⁴ <https://www.ndsas.sk/stavby/dialnicna-siet>

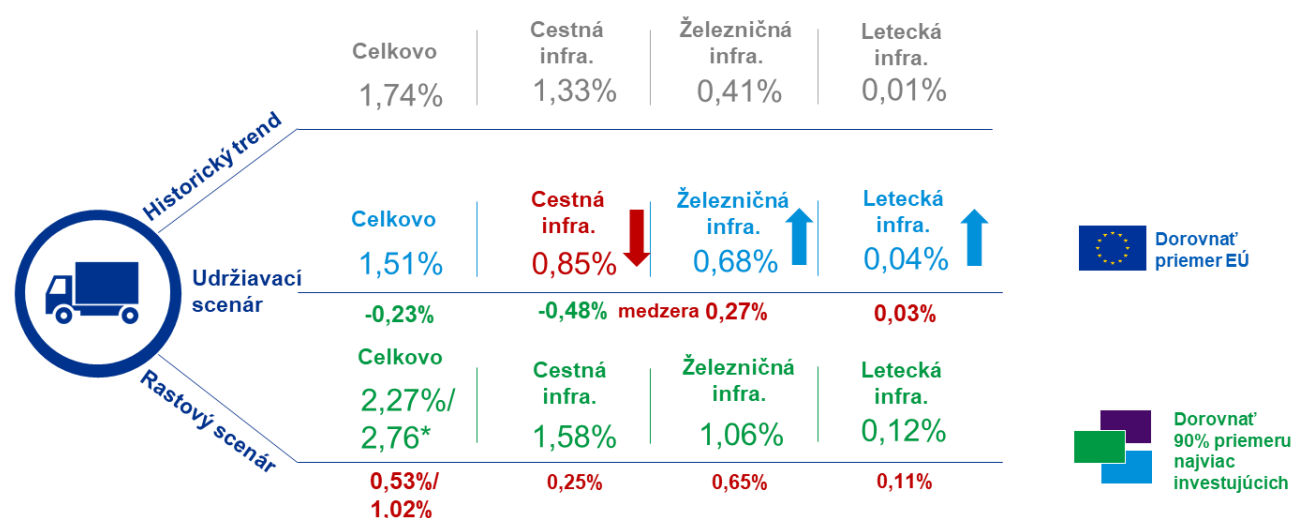
⁴ Biela kniha Plán jednotného európskeho dop

a. s. aby spĺňali všetky bezpečnostné štandardy. Letisko Bratislava -potreba vybudovať novú prístávaciu dráhu. Odhadované investície pre letisko Bratislava v nasledujúcich 10 rokoch je 250 mil. eur.

Vodná doprava: Zlepšiť plavebné parametre a odstrániť úzke miesta na rieke Dunaj. Štúdiá realizovateľnosti je v príprave. **Rekonštruovať a modernizovať plavebné komory na vodnom diele Gabčíkovo.** Na modernizáciu plavebných komôr vodného diela poskytne Európska únia cca. 123 mil. eur z Nástroja na prepájanie Európy. Národné spolufinancovanie je vo výške 21,7 mil. eur. **Modernizovať verejné prístavy Bratislava a Komárno** – najmä investície do infraštruktúry, prekladných plôch a zariadení, zabezpečenia intermodálnej dopravy, vybudovania nových skladovacích a manipulačných technológií vo verejných prístavoch. Bude potrebné zohľadniť stratégiu prepojenia koncových námorných prístavov s vnútrozemskými prístavmi. **Dobudovať Vážsku vodnú cestu** – dobudovanie vodnej cesty Váh zaradenej do základnej siete TEN-T (realizácia vodného diela Hlohovec – Sereď). Štúdiá realizovateľnosti je v príprave.

Odhad investičnej medzery

Interpretácia a komentár

Do dopravnej infraštruktúry investuje SR viac ako priemer EÚ. V cestnej infraštruktúre až o 0,48 % HDP viac, avšak v železničnej a leteckej doprave vzniká medzera. 90 % top 3 investujúcich krajín za všetky podsektory dopravy celkovo predstavuje investičnú úroveň 2,27 % HDP, z čoho vyplýva medzera voči SR na úrovni 0,53 %. Pri individuálnom dotahovaní medzery v cestnej, železničnej a leteckej doprave je potrebná celková investícia na úrovni 2,76 %, čo predstavuje medzeru voči súčasnemu stavu vo výške 1,02 %.

2.2 Energetika

Hlavnými výzvami v oblasti energetiky sú zaistenie energetickej bezpečnosti, udržateľnej energetiky (dekarbonizácia a decentralizácia energetiky a zníženie energetickej náročnosti hospodárstva), výstavba cezhraničných prepojení.⁵

Tab. 5 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Výroba energie 	 	zabezpečiť dostatok elektriny, tepla a palív za prijateľné ceny (7.1; 13.1)	Výstavba Nového jadrového zdroja	4 000 mil. eur
		zvýšiť podiel využitia OZE v domácnostiach (7.1; 13.1)	Zelená domácnostiam, podpora inštalácie OZE	115 mil. eur (na roky 2014 – 2020)
		znižovať emisie skleníkových plynov z výroby energie (7.1; 13.1)	Utlmenie uhoľných elektrární a baní	nie je k dispozícii
Prenos a distribúcia energie 		využitie inteligentných sietí na integráciu decentralizovaných zdrojov energie (7.1)	SR-ČR projekt ACON (PCI – inteligentné siete)	140 – 160 mil. eur
		medzištátne prepojenia	prepojenia elektrizačnej sústavy SK-HU	51 mil. eur
			plynárenské prepojenie SK-PL	143 mil. eur
Spotreba energie 	 	dosiahnuť takmer nulovú spotrebu energie na vykurovanie a chladenie nových budov (9.4; 13.1)	plynovod Eastring	2 200 mil. eur
			Energetická hospodárnosť budov (MDV SR)	nie je k dispozícii

⁵ Energetická politika Slovenskej republiky schválená uznesením vlády SR č. 548 z 5. 11. 2014.

Výroba energie

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Slovensko je závislé na importe nosičov energie zo zahraničia, najmä import zemného plynu, ropy, uhlia a jadrového paliva z Ruska. Na území SR sú dostupné veľmi malé zásoby fosílnych palív. Potenciál obnoviteľných zdrojov energie na výrobu elektriny, tepla aj palív (najmä veterná a slnečná energia aj geotermálne teplo a energia biomasy) je nedostatočne využívaný. Doterajší model podpory OZE zatťažuje koncové ceny elektriny a je potrebná jeho reforma.	Pre všetkých odberateľov bude zabezpečený dostatok elektriny, tepla a palív za prijateľné ceny. Budú zabezpečené zdroje energie, stabilné distribučné siete a sústavy, efektívny trh a efektívnu reguláciu v energetike, budovy s minimálnou potrebou energie na vykurovanie a chladenie aj efektívne spotrebiče a dopravu. V súlade s Parížskou dohodou sa znížia emisie skleníkových plynov minimálne o 40 % voči roku 1990, podiel spotrebovanej energie z obnoviteľných zdrojov energie sa zvýši na minimálne 27 %, energetická efektívnosť hospodárstva sa zvýši minimálne o 27 % k očakávanému vývoju. Spotreba bude plne pokrytá výrobou v zdrojoch na Slovensku a potenciálne bude SR elektrinu vyvážať do zahraničia.

Prenos a distribúcia energie

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V súčasnosti sa využíva elektrizačná sústava, plynárenská sieť aj sústava zásobovania palivami. Je potrebné investovať do moderných technológií. Súčasný stav elektrizačnej sústavy nevyhovuje očakávanému rastúcemu podielu rozptýlených zdrojov v trhovom prostredí, a vyžaduje si dodatočné investície.	Stabilné distribučné sústavy a plynárenské siete budú využívať inteligentné technológie riadenia (smart-grid) na spoluprácu účastníkov trhu. V preprave energonosičov je kľúčové prepojenie slovenských prenosových sietí so susednými sústavami a sieťami, najmä na plynovod Eastring.

Spotreba energie

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Potreba zlepšenia energetickej efektívnosti. Slovensko zaostáva v účinnosti využitia energie v sektore vykurovania a chladenia budov, v doprave, v elektroenergetike v priemysle, službách aj domácnostiach.	Nové aj rekonštruované budovy budú mať takmer nulovú spotrebu energie na vykurovanie a chladenie. Využitím decentralných zdrojov energie budú niektoré odberné miesta časť dňa čistými dodávateľmi elektriny do inteligentne riadenej distribučnej sústavy.

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

V oblasti výroby elektriny do roku 2030 bude Slovenská republika pokračovať vo využívaní **jadrových zdrojov a rozvinie využitie obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“)**.

Bloky 3 a 4 jadrovej elektrárne v Mochovciach (2 × 500 MW) budú uvedené do prevádzky v rokoch 2018 a 2019 a naďalej budú v prevádzke existujúce bloky 1 a 2 v Mochovciach aj elektrárňu V2 v Jaslovských Bohuniciach. V počiatočných stupňoch prípravy sa nachádza projekt Nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach, ktorý zabezpečuje projektová spoločnosť JESS, a. s., uvedenie do prevádzky sa neplánuje pred rokom 2030. Odhadované náklady na Nový jadrový zdroj spoločnosť JESS, a. s. odhaduje na 4 mld. eur pri alternatíve výstavby jedného reaktora.

Tepelné elektrárne budú utlmené a zostanú iba regulačné paroplynové teplárne (Bratislava, Malženice, Levice), kogeneračné zdroje na výrobu elektriny a tepla a zariadenia na spaľovanie komunálneho odpadu. Ak bude záujem súkromných investorov vybuduje sa vodné dielo Hlohovec – Sereď s vodnou elektrárnou aj plavebnými komorami na predĺženie splavného úseku

Váhu. Predpokladá sa výstavba malých vodných elektrární na vybraných riečnych profiloch (zostáva nevyužitý potenciál MVE približne 800 GWh/r). Výroba z OZE dosiahne v roku 2030 podiel 30 % (nezáväzný cieľ EÚ) z celkovej spotreby elektriny v SR, čiže 10 – 10,5 TWh.

Rozvoj inteligentných sietí na riadenie výroby a spotreby z decentralných zdrojov energie aj na zásobovanie rastúcej siete elektromobilov si vyžaduje investície do nových prenosových aj riadiacich kapacít a do vývoja a výstavby zariadení na akumuláciu elektriny. Zabezpečenie výstavby inteligentných sietí pre všetkých obyvateľov SR si vyžaduje značné investície zo strany prevádzkovateľov distribučných sústav. V rámci tretieho zoznamu Projektov spoločného záujmu (ďalej len „PCI“)⁶ bol zaradený aj SR-ČR projekt ACON s účasťou Západoslovenskej distribučnej, a.s. (predpokladané celkové náklady 140 – 160 mil. eur).

Kľúčové sú **medzištátne prepojenia elektrizačnej prenosovej sústavy** medzi Slovenskom a Maďarskom, ktoré sú zaradené medzi PCI: vedenie Gabčíkovo– Gönyü – Veľký Ďur (22 mil. eur), vedenie Rimavská Sobota – Sajóivánka (26 mil. eur) a rozšírenie rozvodne 400 kV Rimavská Sobota (4 mil. eur) s plánovaným uvedením do prevádzky do konca roku 2020.

Prevádzkovateľ plynovodnej prepravnej siete Eustream pripravuje v rámci svojich kľúčových investícií regionálny **plynárenský projekt Eastring**. Druhým projektom je plynárenské **prepojenie Slovenska a Poľska**

⁶ Tretí zoznam projektov PCI (Project of Common Interest) v delegovanom nariadení EK č. 2017/7834 z 11/2017.

medzi kompresorovou stanicou Veľké Kapušany a kompresorovou stanicou Strachocina v Poľsku s plánovaným uvedením do prevádzky v roku 2021 a odhadovanými celkovými nákladmi na slovenskej strane vo výške 143 mil. eur (celkový odhad finančných nákladov aj s Poľskom je 270 mil. eur).

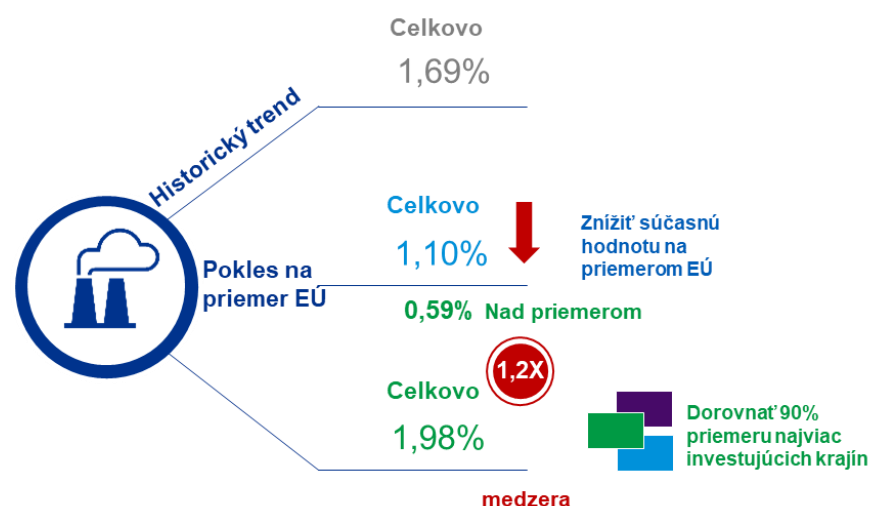
Prevádzkovateľ zásobníkov plynu, spoločnosť Nafta, a. s. má v rozvojovom pláne realizáciu **podzemného zásobníka plynu pri obci Ptruksa**, ktorý sa nachádza v blízkosti kompresorovej stanice Veľké Kapušany. Projekt je v štádiu prípravy aj s EIA, chýba rozpočet, časový plán realizácie. Okrem investícií uvedených v NIP prebiehajú aj ďalšie investície vyplývajúce z desaťročných plánov rozvoja.

Intervencia NIP na strane spotreby a energetickej efektívnosti sa sústreďí na **podporu energeticky úsporných budov** (bytové domy, rodinné domy aj verejné budovy). Tempo obnovy budov na nízkoenergetický štandard sa v období rokov 2020 – 2030 zvýši na 1,5 % ročne z podlahovej plochy relevantných budov.

Predpoklad potrieb investícií v oblasti úspor energie zodpovedajúci požiadavke na obnovu budov ústredných orgánov štátnej správy a ostatných verejných budov v zmysle smernice 2012/27/EÚ na roky 2017 – 2020 je 800 mil. eur⁷. Dosahovanie úspor energie v priemysle bude aj prostredníctvom zapojenia zväzov a združení priemyslu a taktiež rozvojom energetických služieb.

Odhad investičnej medzery

Interpretácia a komentár

V rámci investícií v energetike, SR investuje viac ako priemer EÚ (o 0,59 %) a taktiež investuje viac ako V4 (o 0,56 %). Voči priemeru EÚ a krajín V4 nemá SR v súčasnosti investičnú medzeru. Pri porovnaní výšky investícií SR s 90% priemerom najviac investujúcich EÚ krajín, je medzera SR na úrovni 0,29 % a rastový scenár predstavuje úroveň 1,98 % HDP.

V oblasti investícií do energetiky môže SR v súčasnosti udržiavať podobnú úroveň investícií a ak sa nezvýši priemer EÚ, medzera voči EÚ nevznikne.

⁷ zdroj: Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2017-2019 s výhľadom do roku 2020

2.3 Informatizácia a elektronické komunikácie

Digitálna transformácia by sa mala dotknúť nielen modernizácie priemyslu ale najmä verejnej správy. Hlavnú výzvu v oblasti informatizácie a elektronických komunikácií predstavuje elektronizácia verejnej správy a rozšírenie vysokorychlostného internetového pripojenia s dostupnosťou pre všetkých obyvateľov Slovenska.

Tab. 6 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Informatizácia 	 	Lepšie dáta	Dátová integrácia: sprístupnenie údajovej základne VS vrátane otvorených údajov prostredníctvom platformy dátovej integrácie	16 mil. eur
			Rozvoj platformy integrácie údajov (manažment osobných údajov a funkčný rozvoj platformy integrácie údajov)	15 mil. eur
			Efektívny manažment údajov v prostredí Sociálnej poisťovne	5 mil. eur
		Lepšie služby (4.a; 16.6; 16.10)	Inovácia vzhľadom a funkcionality ÚPVS	20 mil. eur
			Optimalizácia procesov komplexných prioritných životných situácií a proaktívnych medzirezortných služieb	40 mil. eur
			Modernizácia dávkových agend SP. Posilnenie a zefektívnenie spracovania a výplat sociálnych dávok	18 mil. eur
			Zabezpečenie efektívneho používania služieb ESO1 poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti na celom území SR. Rozšírenie aktuálnych služieb elektronického zdravotníctva do celej SR	15 mil. eur
			Centralizovaný systém súdneho riadenia	4 mil. eur
		Vládny cloud	Budovanie kapacít dátových centier a distribuovaných dátových centier (národné a dopytové projekty)	181 mil. eur
Elektronické komunikácie 	 	Dostupnosť gigabitovej konektivity (4.a; 9.c; 17.8)	Remapovanie a dopytové výzvy ohľadom pokrytia 100 Mbit	48 mil. eur
			Pokrytie diaľničných a železničných trás 4G/5G	
			Dobudovanie WiFi4SK a WiFi4EU (hot-spoty na verejných miestach)	
			Pokrytie ostávajúcich bielych miest	
			NASES Govnet	

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Slovensko v hodnotení digitálneho vývoja a konkurencieschopnosti členských krajín Európskej únie v roku 2017 obsadilo 20. priečku. Ako vyplýva zo správy EK,⁸ výsledky Slovenska v oblasti pripojenia na internet sú stále pod priemerom EÚ, napriek tomu sa Slovensko vo všetkých ukazovateľoch v posledných rokoch zlepšuje. V súčasnosti je pokrytých 88 % domácností pevným širokopásmovým internetom. Do popredia začína do vystupovať tzv. gigabitová spoločnosť (Gigabit Society), kde občania a podnikatelia benefitujú zo všade dostupnej, ultra rýchlej konektivity a využívajú množinu aplikácií a služieb novej generácie. Inštitúcie verejnej správy prevádzkujú väčšie či menšie výpočtové strediská. V súčasnosti prebieha postupný presun jednotlivých informačných systémov verejnej správy do vládneho cloudu. Rozvoj cloudových služieb je dosiahnuteľný len v prípade, ak je súbežne rozvíjaný s oblasťami kybernetickej bezpečnosti a budovania vysokorýchlostnej komunikačnej infraštruktúry.	Primárnymi cieľmi digitálnej transformácie verejnej správy sú: Realizácia princípu „1x a dost“ (Lepšie dáta); kvalitnejšie poskytovanie služieb občanom a podnikateľom (Lepšie služby); zvyšovanie efektivity verejnej správy vďaka vládne cloudu a hybridnému režimu jeho fungovania. Občania a podnikatelia budú benefitovať v rámci gigabitovej spoločnosti zo všade dostupnej, ultra-rýchlej konektivity s nízkou latenciou a spoľahlivým pripojením. Všetky inštitúcie verejnej správy a všetci poskytovatelia verejných služieb (nemocnice, školy, atď.) budú pokrytí extrémne vysokou (gigabitovou) konektivitou. Konektivita bude základným fundamentom všetkých rozvíjaných služieb a aplikácií novej generácie vrátane Internetu vecí, elektronického zdravotníctva, internetový prenos televízneho vysielania (IPTV), inteligentných domácností, autonómne riadených vozidiel a inteligentných miest. 99 % štátom poskytovaných elektronických služieb bude poskytovaných s využitím cloudových služieb, pričom bude zohľadnená vyváženosť cenovej efektivity a adekvátnej bezpečnosti. Pre zabezpečenie lepšej cenovej efektivity, tam kde je to vhodné, bude verejná správa využívať aj služby komerčných poskytovateľov. Kritická infraštruktúra štátu sa bude rozvíjať a prevádzkovať v cloudových služieb umiestnených vo vlastných privátnych dátových centrách. Dátové centrá štátu budú poskytovať služby IKT jednotlivým inštitúciám verejnej správy v takom rozsahu, ktorý ich odbremení od starostlivosti o ich IKT zdroje (nákup potrebných zariadení, pravidelné aktualizované vydania softvéru, údržba hardvéru a softvérových aplikácií a podobne).

⁸ Správa EK o pokrytí Európy širokopásmovým internetom (BCE), údaje sú k 1. polroku 2016

Elektronické komunikácie

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V roku 2012 bol úspešne završený prechod z analógového na digitálne pozemské televízne vysielanie v systéme DVB-T. V súčasnosti sa plánuje postupný prechod na nový štandard digitálneho pozemského televízneho vysielania (DVB-T2). Podľa Stratégie zavádzania pozemského digitálneho rozhlasového vysielania v SR (uznesenie vlády SR č. 26/2017) sa prípravuje prechod na pozemské digitálne rozhlasové vysielanie (T-DAB/T-DAB+), ktorým sa odstráni nedostatok frekvencií v pásme VKV II (87,5 – 108 MHz). V súlade s Rozhodnutím EK⁹ sa pripravuje uvolnenie frekvenčného pásma 694 – 790 MHz (700 MHz) na pozemské systémy schopné poskytovať bezdrôtové širokopásmové elektronické komunikačné služby. Slovensko dosahuje 75 % pokrytie sietami NGA (30Mbit/s a viac) (priemer EÚ je 76 %)¹⁰, čo predstavuje významné zlepšenie oproti roku 2015. (67 %). Výrazný nárast predstavuje pokrytie mobilnými sietami 4G, ktoré dosiahlo na konci roka 2017 u troch najväčších poskytovateľov elektronických komunikačných služieb úroveň 90 % (v roku 2016 – 80 %). Je nevyhnutné rozvíjať aj ďalšiu generáciu dátového mobilného prostredníctvom 5G technológií. Európske hospodárstvo si môže vďaka 5G technológii ročne pripísať až o 113 miliárd eur. Je predpoklad, že 5G siete prinesú do roku 2020 2,3 milióna nových pracovných miest v EÚ.	Všetky domácnosti budú pripojené minimálne 100 Mbit/s, toto pripojenie je možné rozšíriť na rýchlosť 1 Gbit/s. Dostupnosť vysokorýchlostného internetu (najmenej 300 Mbit/s na úrovni koncového užívateľa) pre 95 % populácie, a to prostredníctvom optických sietí alebo bezdrôtovým pokrytím signálom 4G, neskôr 5G. Mestské časti a dopravné komunikácie sú pokryté bezdrôtovým internetom piatej generácie (5G).

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

Informatizácia: Do roku 2020 umožniť všetkým domácnostiam prístup k vysokorýchlostnému internetovému pripojeniu s rýchlosťou **najmenej 30 Mbit/s**. Dostupnosť komunikačnej infraštruktúry pre všetky domácnosti s rýchlosťou minimálne **100 Mbit/s pripojenia, ktoré je možné**

⁹ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/899 zo 17. mája 2017 o využívaní frekvenčného pásma 470 – 790 MHz v Únii

¹⁰ Europe's Digital Progress Report 2017 (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/slovakia>)

upgradovať na rýchlosť 1 Gbit/s. V dlhodobom horizonte **do roku 2030** bude potrebné kontinuálne realizovať aktivity **modernizácie a migrácie informačných systémov verejnej správy s využitím cloudových služieb.** Pre toto obdobie by malo byť charakteristické využívanie **hybridných cloudových služieb**, všade tam, kde je to možné a modernizácia ISVS na tzv. cloud natívne aplikácie.

Elektronické komunikácie: Najneskôr do 30. júna 2020 **uvolnenie frekvenčného pásma 700 MHz (694 – 790 MHz)** pre vysokorýchlostné bezdrôtové pripojenie, pre zabezpečenie budovania sietí a poskytovania komerčných služieb 5G. Do konca roku 2020 **zabezpečenie dostupnosti 5G** najmenej v jednom meste a do konca roku 2025 zabezpečiť pokrytie veľkých miest a hlavných dopravných koridorov (cestných a železničných) technológiou 5G za predpokladu dostupnosti štandardov a zariadení, v súlade s ministerskou deklaráciou „5G Roadmap“ podpísanou a schválenou Radou ministrov EÚ pre telekomunikácie v decembri 2017.

2.4 Výskum a inovácie

Kľúčové výzvy zahŕňajú integráciu Slovenska do Európskeho výskumného priestoru a vybudovanie centier popularizácie vedy a techniky.

Tab. 7 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Výskum a inovácie 		Integrácia do Európskeho výskumného priestoru (9.5)	ACCORD	61 mil. eur
		Implementácia štátnej politiky VaV ¹¹ (9.b; 9.5)	neboli špecifikované	nie je k dispozícii

Výskum a inovácie

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V súčasnosti SR nemá vypracovanú štátnu politiku výskumu a vývoja. Napriek rastúcim výdavkom na výskum a vývoj (ďalej len VaV) zostali investície do VaV podnikov v posledných rokoch na relatívne nízkej úrovni. Výdavky podnikov na výskum a vývoj sú dlhodobo nízke, na úrovni 0,33 % HDP, čo je jedna z najnižších úrovní v EÚ a výrazne pod indikatívnym cieľom Slovenska 0,8 % v roku 2020¹².	Želaným cieľovým stavom je rozvoj výskumných a inovačných kapacít na akademickej pôde aj v podnikoch, ktoré sa budú plne integrovat' do európskeho výskumného priestoru (ďalej len „ERA“) v rámci medzinárodnej spolupráce. Prioritou je zapojenie Slovenska do európskej výskumnej infraštruktúry, najmä do Európskeho strategického fóra pre výskumnú infraštruktúru ESFRI, ktorá sa zameriava na 6 tematických oblastí: <i>energetika, životné prostredie, zdravie a potravinárstvo, fyzikálne vedy a inžinierstvo, spoločenské a kultúrne inovácie, elektronické infraštruktúry</i>. Zapojenie najmä malých a stredných podnikov do aplikovaného výskumu a vývoja bude podporené nástrojmi štátnej politiky VaV.

¹¹ V zmysle schváleného Implementačného plánu *Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky* má MŠVVŠ SR vypracovať štátnu politiku pre výskum a inovácie na základe vykonaného nadrezortného auditu systému výskumu a inovácií v SR prostredníctvom medzinárodnej inštitúcie.

¹² str. 34, Pracovný dokument útvarov Komisie: Správa o krajine za rok 2017 – Slovensko, COM(2017) 90 final

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

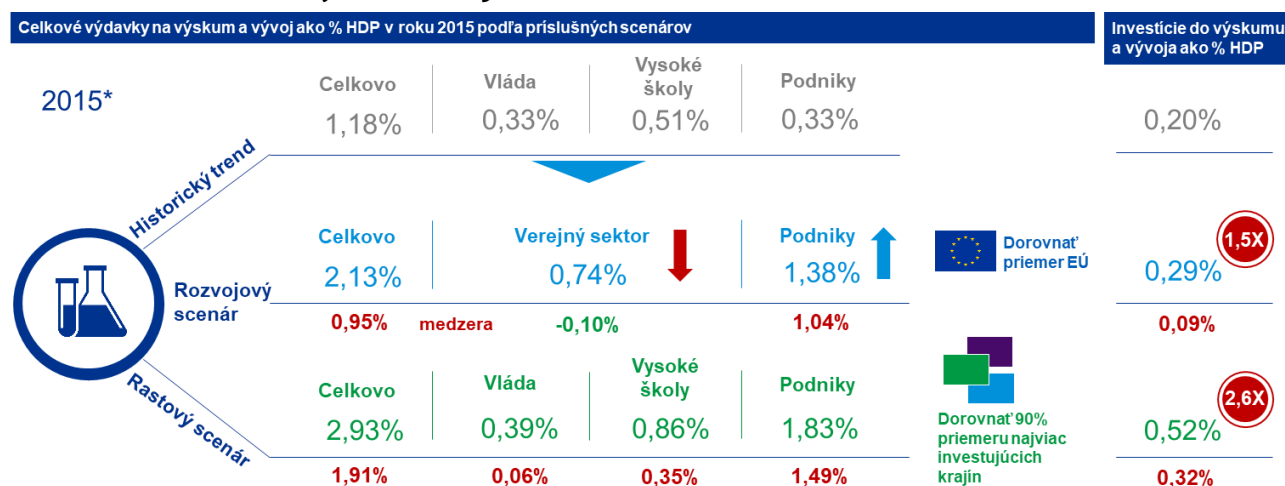

Cieľom projektu **ACCORD** je **posilnenie kapacít Slovenskej technickej univerzity a Univerzity Komenského v Bratislave** v oblasti vysokoškolského vzdelávania, VaV a transferu technológií, prostredníctvom investícií do skvalitnenia vzdelávacej a výskumnej infraštruktúry. Zvýšenie atraktívnosti univerzít, ako jedných z vedúcich inštitúcií vyššieho vzdelávania na Slovensku, má posilniť ich konkurencieschopnosť v európskom a medzinárodnom priestore, zvýšiť záujem domácich a zahraničných študentov. Predpokladané náklady na projekt ACCORD predstavujú 105 mil. eur.

Štátne programy výskumu a vývoja do roku 2023 s výhľadom do roku 2028 majú odhadovanú alokáciu finančných prostriedkov na sledované obdobie vo výške 450 mil. eur

Zapojenie súkromných zdrojov do VaV bude podporené nástrojmi štátnej politiky VaV najmä **prostredníctvom stimulov** na previazanosť konzorcii verejných a súkromných partnerov.

Odhad investičnej medzery

Interpretácia a komentár

Trend navyšovania výdavkov z úrovne 0,83 % HDP v roku 2013 na úroveň 1,18 % v roku 2015 je pozitívnym signálom, avšak medzera voči priemeru EÚ na úrovni 0,95 % je významná a je potrebné ju znižovať pre strednodobú a dlhodobú konkurencieschopnosť SR. Najväčšia medzera je v súkromnom sektore, kde dosahuje až 1,04 % HDP voči priemeru EÚ. Ak by SR chcelo dosahovať úroveň výdavkov najviac investujúcich krajín EÚ, muselo by zvýšiť výdavky do výskumu a vývoja o 1,91 % HDP. V súkromnom sektore trend vykazuje pokles výdavkov ako percento HDP, čo predstavuje riziko pre zachovanie konkurencieschopnosti krajiny. Pri porovnaní investičnej úrovne vzniká medzera 0,09% HDP voči priemeru EÚ a 0,32 % voči 90 % priemeru top 3 krajín.

2.5 Zdravotníctvo

Hlavné výzvy v oblasti zdravotníctva sú rozvoj verejného zdravotníctva, zlepšenie ambulantnej starostlivosti a ústavnej zdravotnej starostlivosti za predpokladu horizontálnych opatrení.

Tab. 8 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Verejné zdravotníctvo 		Predĺžiť strednú dĺžku života nad priemerom OECD (3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.5; 3.6; 3.9)	Funkčná renovácia systému štátneho dozoru	70 mil. eur
		Znížiť odvrátiteľnú úmrtnosť (3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.5; 3.6; 3.9)	vytvorenie novej zdravotníckej infraštruktúry NIVZ	125 mil. eur
Ambulantná starostlivosť 		Zavedenie integrovaných centier zdravotnej starostlivosti (3.8)	zriadenie a obnova ICZS rezidentské programy	150 mil. eur
Ústavná zdravotná starostlivosť 		Zlepšenie infraštruktúrneho stavu (3.8)	Nová Univerzitná nemocnica Bratislava	343 mil. eur
			Sieť urgentných príjmov, iktových centier a traumacentier	150 mil. eur
			Obnova infraštruktúry akútnych nemocníc v rámci pevnej siete nemocníc	670 mil. eur
			Vybudovanie siete zariadení poskytujúcich dlhodobú zdravotnú starostlivosť a súčasne aj vybudovanie zariadení sociálno-zdravotných služieb	200 mil. eur
			Zavedenie štandardizovaných klinických postupov, segmentácia nemocníc do kategórií v rámci stratifikácie a konvergencia DRG (diagnosis-related group) k jednej celonárodnej základnej sadzbe	20 mil. eur
Horizontálne opatrenia 		Zlepšenie infraštruktúrneho stavu (3.8)	Dobudovanie systému elektronických služieb zdravotníctva eZdravie	38 mil. eur
			Lepšia regulácia – kvalitnejšie zdravotníctvo (Vytvorenie odborných kompetencií a kapacít pre komplexnú ekonomickú reguláciu vrátane IS)	8,5 mil. eur
			Podpora vedy a výskumu v oblasti biomedicíny	80 mil. eur

Prioritné oblasti zdravotníctva vychádzajú zo štyroch strategických cieľov:

1. Chrániť, podporovať a rozvíjať verejné zdravie a tak posilniť rozvoj spoločnosti;
2. Znížiť zdravotné nerovnosti;
3. Posilniť verejné zdravie;
4. Zaisťovať, že zdravotné systémy orientované na ľudí sú univerzálne, udržateľné, spravodlivé a vysoko kvalitné.

Verejné zdravotníctvo

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Verejné zdravotníctvo je základným pilierom starostlivosti o zdravie občanov. Ukazovatele verejného zdravia ako je stredná dĺžka dožitia pri narodení, počet stratených rokov života v dôsledku predčasných úmrtí a následkov chorôb, či nadmerné množstvo chronických neprenosných ochorení radia Slovensko pod priemer OECD . Na Slovensku je priemerná dĺžka života 71,6 rokov u mužov (v OECD 76,9) a 78,8 u žien (v OECD 82,4); počet úmrtí na 100 000 obyvateľov – odvrátiteľná úmrtnosť je 187,7 (v OECD 95,1), úmrtí na 100 000 obyvateľov – ochorenia srdcovo-cievnej sústavy je 674,2 (v OECD 331,2); počet úmrtí na 100 000 obyvateľov – onkologické ochorenia – nádory je 261,2 (v OECD 229,7).	Do roku 2030 predĺžiť strednú dĺžku života nad priemer OECD, t. j. na 77,6 rokov u mužov a 83 rokov u žien; Znížiť odvrátiteľnú úmrtnosť (počet úmrtí na 100 000 obyv.) na 94; znížiť úmrtnosť z dôvodu ochorení srdcovo-cievnej sústavy (počet úmrtí na 100 tis. obyv.) na 328; znížiť úmrtnosť na onkologické ochorenia – nádory (počet úmrtí na 100 tis. obyv.) na 187,2.

Ambulantná starostlivosť

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Ambulantná zdravotná starostlivosť je v súčasnosti fragmentovaná, z dôvodu nedostatku koordinácie a rozdielných motivácií, čo spôsobuje neefektívne využívanie zdrojov. Fragmentácia má negatívny vplyv na kvalitu, náklady a výsledky.	Virtuálna integrácia cez e-health zlepší kvalitu a flexibilitu služieb poskytovateľov ambulantnej starostlivosti zavedením siete integrovaných centier zdravotnej starostlivosti (ďalej len „ICZS“). V rámci stabilizácie ICZS bude zabezpečené dopĺňanie personálnych kapacít o všeobecných lekárov a špecialistov prostredníctvom rezidentského programu (cieľene finančne podporované špecializačné štúdium) s následným uplatnením v tých regiónoch, kde pretrvávajú ich nedostatok, resp. vysoký vekový priemer.

Ústavná zdravotná starostlivosť

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Je zabezpečovaná prostredníctvom nemocníc alebo iných zdravotníckych zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti. Chronickým problémom je príliš hustá, neefektívna sieť nemocníc a ich prevádzka. Napriek niekoľkým kolám oddľžovania sa štátne nemocnice naďalej zadlžujú. K 31.12. 2016 evidovali ústavní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti záväzky po splatnosti o výške 628 mil. eur. Zadlžovanie sa v roku 2015 zrýchlilo v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi na úroveň 108 mil. eur ročne, čo bol najväčší nárast od roku 2011. Vďaka prijatým opatreniam sa zadlžovanie v roku 2017 spomalilo. Priemerný vek nemocničných budov je 42 rokov a počet nemocničných lôžok na tisíc obyvateľov je 6,4 lôžok (priemer OECD je 5,1 lôžok na tisíc obyvateľov). V súčasnosti je 4,7 lôžok akútnej starostlivosti na tisíc obyvateľov, ich obložnosť je na úrovni 66,5 %, (priemer OECD je 3,5 lôžok/tisíc obyvateľov a ich obložnosť je 75,2 %).	Na zlepšenie stavu infraštruktúry je potrebné: - približne 3,5 nemocničných lôžok na tisíc obyvateľov, 2,5 lôžok akútnej starostlivosti na tisíc obyvateľov a ich obložnosť na 85 %, - celkový počet poskytovateľov ústavnej starostlivosti bude nastavený pre optimálnu časovú dostupnosť štandardnej aj vysokošpecializovanej starostlivosti v súlade s najvyššími štandardmi (nemocnica do 45 min; špecializovaná do 60 – 90 min). Výkonnostné parametre: - priemerná dĺžka akútnej hospitalizácie bude na úrovni 5 dní, - priemerný vek nemocničných budov v roku 2030 bude na úrovni 25 rokov.

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

Verejné zdravotníctvo: Posilnenie zdravotníckej infraštruktúry celospoločenskej starostlivosti o zdravie občanov do roku 2030 sa vykoná prostredníctvom:

- Renovácie systému štátneho zdravotného dozoru s predpokladaným nákladom 70 mil. eur.
- Vytvorenia novej zdravotníckej infraštruktúry Národného inštitútu verejného zdravia s predpokladaným nákladom 125 mil. eur.

Ambulantná starostlivosť: Do roku 2030 sa stabilizuje sieť ambulantných poskytovateľov, aj vďaka zriadeniu a obnove **Integrovaných centier zdravotnej starostlivosti s predpokladaným nákladom 150 mil. eur**. Zabezpečí sa zdravotnícky personál s príslušnými špecializáciami prostredníctvom rezidentského programu.

Ústavná zdravotná starostlivosť: Do roku 2030 bude dobudovaná infraštruktúra poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti: **Nová Univerzitná nemocnica Bratislava** (ďalej len „UNB“) s predpokladaným nákladom 343 mil. eur, z toho:

- prostredníctvom vybudovania univerzitnej nemocnice Rázsochy s nákladom 263 mil. eur,
- reprofilizácie ostatných častí UNB s nákladom 80 mil. eur.
- Sieť urgentných príjmov, vrátane traumacentier s predpokladaným nákladom 150 mil. eur.
- Vybudovanie urgentných príjmov typu 2 a traumacentier: 90 mil. eur.

- Dobudovanie urgentných príjmov typu 1 a ostatných naviazaných činností: 60 mil. eur.
- Obnova infraštruktúry akútnych nemocníc v rámci pevnej siete nemocníc s predpokladaným nákladom 670 mil. eur.
- Vybudovanie siete zariadení poskytujúcich dlhodobú zdravotnú starostlivosť a súčasne aj vybudovanie zariadení sociálno-zdravotných služieb s predpokladaným nákladom 200 mil. eur.
- Zavedenie štandardizovaných klinických postupov, segmentácia nemocníc do kategórií v rámci stratifikácie a konvergencia DRG (diagnosis-related group) k jednej celonárodnej základnej sadzbe 20 mil. eur.

Horizontálne opatrenia: Dobudovanie systému elektronických služieb zdravotníctva eZdravie s predpokladaným nákladom 65 mil. eur.

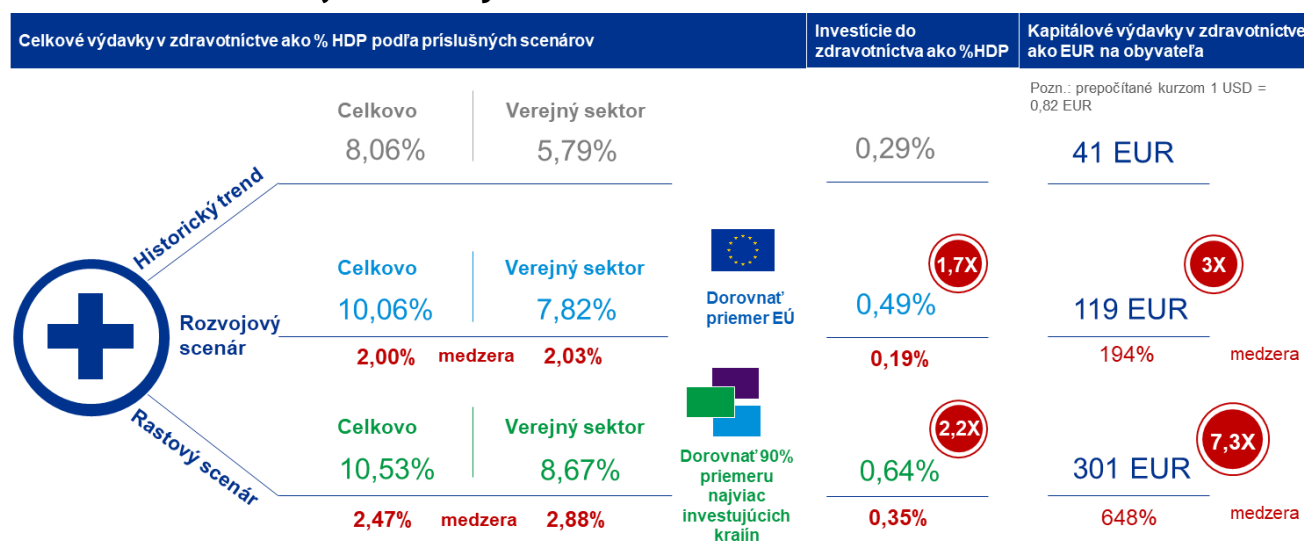
Lepšia regulácia – kvalitnejšie zdravotníctvo (Vytvorenie odborných kompetencií a kapacít pre komplexnú ekonomickú reguláciu vrátane IS) – 8,5 mil. eur.

Podpora vedy a výskumu v oblasti biomedicíny a verejného zdravotníctva v objeme 80 mil. eur

Národný projekt 1: „Založenie a sprevádzkovanie infraštruktúry biobáň v súlade s medzinárodnými štandardmi s priamou nadväznosťou na výskum a vývoj v tejto oblasti“ – 40 mil. eur

Národný projekt 2: „Národný projekt na podporu excelentného biomedicínskeho výskumu a vývoja a zavádzania nových, klinicky relevantných postupov a produktov (Excelentná veda) VICTORY“ – 40 mil. eur.

Odhad investičnej medzery

Interpretácia a komentár

Celkové výdavky v zdravotníctve sú v SR o 2 % HDP nižšie ako priemer EÚ, čo predstavuje investičnú medzeru v zmysle konkurencieschopnosti krajiny. Celá medzera vzniká vo verejnom sektore, keďže výdavky v súkromnom sektore sú na úrovni priemeru EÚ. Ak by mala krajina ambíciu dotiahnuť sa aspoň na 90 % priemeru výdavkov vedúcich krajín EÚ v tejto oblasti, celková medzera by predstavovala 2,47 % a vo verejnom sektore by predstavovala 2,88 % HDP. Slovensko významne zaostáva v oblasti kapitálových investícií do zdravotníctva, pričom na dosiahnutie priemeru EÚ na obyvateľa by musela dosiahnuť 3-násobok súčasnej úrovne a pre dosiahnutie úrovne najviac investujúcich krajín až 7,3-násobok. V oboch prípadoch považujeme za potrebné nájsť zdroje nielen vo verejnom rozpočte, ale aj v súkromnom sektore.

2.6 Životné prostredie

Za najväčšie výzvy životného prostredia SR možno považovať odpadový manažment, kvalitu ovzdušia a ochranu lesných biotopov.

Tab. 9 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty napĺňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Ovzdušie 	 	Kontrola emisií znečisťujúcich látok (3.9; 11.6)	Projekty budú doplnené v ďalšej verzii NIP po dopracovaní pripravovanej stratégie <i>Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030</i> (ďalej len „návrh Envirostratégie 2030“) a Stratégie na ochranu ovzdušia, ktorá bude pripravená v roku 2018.	
		Nízkoemisné dopravné módy (3.9; 11.6)		
		Výmena lokálnych zdrojov vykurovania (3.9; 11.6)		
		Implementácia najlepších dostupných techník (tzv. BAT) (3.9; 11.6)		
Voda 	 	Ochrana vodných zdrojov (3.9; 6.1; 6.3)	V rámci programového obdobia 2014 – 2020 je v zásobníku projektov Operačného programu Kvalita životného prostredia uvedených 17 projektov	123,7 mil. eur
		Odkanalizovanie aglomerácií nad 2000 EO (3.9; 6.b)		
		Odkanalizovanie vybraných aglomerácií pod 2000 EO (3.9; 6.b)		
		Monitorovanie stavu vôd		
		Obnovenie spojitosti vodných tokov (3.9; 6.b)		
		Obnova vodných stavieb		
Protipovodňová ochrana 		Odstránenie následkov budúcich povodní (15.3)	Projekty budú vychádzať z práve aktuálnych plánov, keďže tie sa každých 6 rokov aktualizujú.	51,5 mil. eur ročne
		Retenčné opatrenia v povodiach		
		Revitalizácia vodných tokov		
Odpady 	 	Zvýšenie miery recyklácie odpadu na min. 65 % a zníženie miery skládkovania odpadu na 10 % (3.9; 11.6; 12.3; 12.4; 12.5)		
		Obmedzenie množstva biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (3.9; 11.6; 12.3)		
		Energetické zhodnocovanie odpadov		
		Prieskum záťažových lokalít		
		Monitoring identifikovaných lokalít		
		Odstraňovanie environmentálnych záťaží		

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty napĺňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Environmentálne záťaž 				
Ochrana prírody a krajiny 		Obnova degradovaných ekosystémov (15.1; 15.2; 15.3; 15.5; 15.8) Dobudovanie sústavy chránených území Natura 2000 (15.1; 15.2; 15.3; 15.4; 15.9) Prehodnotenie sústavy chránených území (15.1; 15.2; 15.3; 15.4; 15.9) Implementácia preventívnych opatrení v rámci obnovy lesného potenciálu (15.1; 15.2; 15.9)	Projekty budú doplnené v ďalšej verzii NIP po schválení návrhu Envirostratégie 2030.	

Slovensko vykazuje v medzinárodnom porovnávaní nadpriemerné výsledky pri znižovaní skleníkových plynov, no stále zaostáva v manažmente odpadových vôd, odpadového hospodárstva a kvalite ovzdušia.

Ovzdušie

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Kvalita ovzdušia patrí medzi najproblémovjšie oblasti ochrany životného prostredia. Pevné častice (PM₁₀, PM_{2,5}) v ovzduší majú výrazný vplyv na vznik kardiovaskulárnych a respiračných chorôb a sú príčinou veľkého množstva predčasných úmrtí. Celkové emisie základných znečisťujúcich látok (tuhé znečisťujúce látky, SO₂, NO_x, CO) v dlhodobom horizonte (1993 – 2015) poklesli, vďaka odstaveniu neefektívnych prevádzok a inštalovaniu nových odlučovačov, po roku 2000 sa ale pokles výrazne spomalil. Slovensko nedosahuje požadované úrovne zníženia niektorých znečisťujúcich látok (NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, ozón a benzo(a)pyrén). Vysoké hodnoty koncentrácií pevných častíc a benzo(a)pyrénu sú spôsobené prevažne spaľovacími procesmi v priemysle, lokálnym vykurovaním domácností tuhými palivami, hlavne drevom. V súčasnosti využívané nástroje na znižovanie emisií (emisné limity, technické požiadavky a podmienky prevádzkovania) nie sú dostatočné na dosiahnutie potrebného zníženia emisií na rok 2030.	Cieľom do roku 2030 je zlepšenie kvality ovzdušia prostredníctvom kontroly emisií znečisťujúcich látok do atmosféry, zlepšením kvality palív a integráciou požiadaviek ochrany životného prostredia do iných sektorov napr. doprava, energetika. Z medzinárodných záväzkov vyplývajú limity zníženia emisií pre Slovensko do roku 2030. Pre dobrú kvalitu ovzdušia na celom území Slovenska, t. j. aby boli dodržané národné emisné hodnoty pre znečisťujúce látky je potrebné vykonať opatrenia v doprave, v lokálnych vykurovacích systémoch a posilniť princíp uplatňovania BAT (najlepšie dostupné techniky) v priemysle, energetike, ale aj poľnohospodárstve a v potravinárstve.

Voda

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V súčasnosti SR disponuje dostatočnými zdrojmi vôd, ktoré sú v rámci územia nerovnomerne rozmiestnené. Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov v roku 2015 predstavoval 88,3 % podiel z celkového počtu obyvateľov Slovenska¹³. Množstvo vypúšťaných odpadových vôd a ich znečistenie v dlhodobom časovom horizonte klesá. Počet obyvateľov bývajúcich v domoch napojených na verejnú kanalizáciu v roku 2015 dosiahol počet 3 534 tis. obyvateľov, čo predstavuje 65,2 % z celkového počtu obyvateľov SR¹⁴. Z toho aglomerácie nad 2000 ekvivalentných obyvateľov (ďalej len „EO“) predstavovali 58 % podiel obyvateľstva využívajúceho verejnú kanalizáciu (ďalej len „VK“) a aglomerácie pod 2000 EO predstavovali 7 %.	Cieľom je dosiahnutie dobrého stavu vôd realizáciou programov opatrení, zameraných najmä na znižovanie znečisťovania povrchových a podzemných vôd, zabezpečenie spojitosti riek, zabezpečenie kvalitnej pitnej vody, a monitorovania vôd. Bude potrebné budovať nové vodné zdroje, zabezpečiť obnovu existujúcich vodných zdrojov (úžitkové a vodárenské zdroje vrátane vodných nádrží) na zabezpečenie dodávania úžitkovej vody pre poľnohospodárstvo a priemysel a kvalitnej pitnej vody pre odberateľov v oblastiach, kde už teraz nie je dostatok vyhovujúcich vodárenských zdrojov. S ochranou vodných zdrojov súvisí aj zabezpečenie odvádzania odpadovej vody verejnou kanalizáciou. V obciach, ktoré majú vybudovanú verejnú kanalizáciu, je potrebné vytvoriť prostredie na využívanie verejnej kanalizácie. Závazky vyplývajúce zo Zmluvy o pristúpení SR k EÚ vo vzťahu k odvádzaniu a čisteniu odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO budú splnené za podmienky zabezpečenia finančných prostriedkov na realizáciu verejných kanalizácií. Predpokladané náklady na zabezpečenie tohto opatrenia dosahujú 123 mil. eur. Odkanalizovanie vybraných aglomerácií pod 2000 EO prioritne v chránených vodohospodárskych oblastiach, či na územiach s rozsiahlym znečistením. Miera pripojenia obyvateľstva k čistiarňam odpadových vôd v týchto aglomeráciách dosiahne 50 %. Dosiahnutie dobrého stavu vôd predpokladá zvýšené náklady na monitorovanie vôd a zabezpečenie spojitosti vodných tokov.

¹³ (Zdroj: Revízia výdavkov na životné prostredie – Záverečná správa – Odpadové vody a zásobovanie vodou, 2017)

¹⁴ (Zdroj: Revízia výdavkov na životné prostredie – Záverečná správa – Odpadové vody a zásobovanie vodou, 2017)

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
	Na správu, prevádzku, obnovu a údržbu vodných tokov a vodných stavieb vo vlastníctve štátu na zabezpečenie ich prevádzky, schopnosti a funkčnej udržateľnosti bude potrebné alokovať finančné prostriedky.

Protipovodňová ochrana

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Na Slovensku sú zavedené nástroje zamerané na plánovanie, prevenciu a varovanie v oblasti ochrany pred povodňami. Slovenský hydrometeorologický ústav prevádzkuje protipovodňový varovný a predpovedný systém – POVAPSYS. Plány manažmentu povodňového rizika (ďalej len „PMPR“) obsahujú návrhy na realizáciu opatrení pre 588 geografických oblastiach. Existujúce vodné nádrže zadržiavajú vodu v čase prebytku, ktorú je možné využiť v čase sucha a nedostatku vody, čím sa zabezpečujú ekologické, resp. minimálne prietoky vodných tokov na ochranu biotopov a nevyhnutných odberov pre užívateľov vôd. Kapacita vodných nádrží v súčasnosti nepostačuje na zadržanie odtoku vody z krajiny nakoľko predstavuje asi len 13 % objemu povrchového odtoku SR. Táto hodnota je len na úrovni 1/3 potrieb SR. Výskyt obdobia sucha, ktoré sa striedajú s intenzívnymi zrážkami, spôsobujú prívalové povodne.	Do roku 2030 je potrebné vykonať posilnenie odolnosti vodného hospodárstva voči negatívnym dôsledkom zmeny klímy (t. j. sucha, nedostatok vody vo vodných zdrojoch). Bude potrebné vykonať protipovodňové opatrenia v súlade s PMPR v čiastkových povodniach SR s predpokladanými nákladmi vo výške 51,5 mil. eur. Zelené opatrenia spomaľujúce odtok vody z krajiny budú preferované tam, kde je to možné a efektívne. Zelené opatrenia sa budú realizovať v rámci celého územia krajiny, nielen na toku, ale aj v zastavanej, poľnohospodárskej a lesnej krajine. Bude nevyhnutné zabezpečiť revitalizáciu vodných tokov, mokradí, otváranie mŕtvych ramien a funkčnú inundáciu. Dôsledne sa posúdi a odôvodní nevyhnutnosť realizácie vodných stavieb a zhodnotí potenciál všetkých protipovodňových opatrení v krajine.

Odpady

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Na Slovensku pretrvávajú vysoký podiel skládkovania odpadov vo výške takmer 51 % z celkového množstva odpadov, z toho samotný komunálny	Bude potrebné dosiahnuť minimalizáciu negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
odpad predstavuje objem až 69 %. Spomedzi krajín EÚ máme nízku priemernú produkciu komunálneho odpadu na obyvateľa (priemer za roky 2005 – 2015 je 305 kg/rok) v absolútnych hodnotách (1,6 mil. ton/rok)¹⁵. Na druhej strane je miera recyklácie komunálneho odpadu na úrovni 20,11%, čo je jedna z najnižších v Európe. Poplatky za uloženie komunálneho odpadu na skládku na Slovensku patria medzi najnižšie v rámci krajín EÚ. Na území SR je v súčasnosti prevádzkovaných 118 skládok odpadov, z toho 92 skládok odpadov je určených pre ostatný odpad (nie nebezpečný), 11 skládok odpadov je určených pre nebezpečný odpad a 15 skládok odpadov je určených pre inertný odpad. Na území Slovenska sú 2 spaľovne na komunálny odpad v Bratislave a v Košiciach¹⁶. Z dôvodu nedostatočnej úrovne triedeného zberu využívame kapacity na spracovanie bioodpadov iba na 39 %. Až 70 % bioodpadov, ktoré sa nachádzajú najmä v nevytriedenom komunálnom odpade, končí na skládkach odpadov¹⁷. Najväčším producentom iných ako komunálnych odpadov na Slovensku je priemyselná výroba, ktorá predstavuje 38 % podiel na celkovej produkcii odpadov	zdravie ľudí a životné prostredie. To znamená zabezpečiť prijateľné nakladanie s nebezpečným odpadom a financovanie technológií na ich spracovanie v súlade s BAT. Do roku 2030 sa zvýši miera recyklácie odpadu na minimálne 65 % a zníži sa miera skládkovania odpadu na 10 %. Do roku 2030 sa obmedzí množstvo biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu ukladaneho na skládky odpadov, vybuduje sa rozsiahla sieť na zber biologicky rozložiteľného odpadu a zároveň sa zvýšia možnosti odbytu bioodpadov. Rozšíri sa sieť bioplynových staníc, ktoré budú bioplyn vyrábať z odpadov a vyrobený bioplyn sa bude premieňať na elektrickú energiu a teplo v kogeneračných jednotkách. Do roku 2030 sa zabezpečí mechanicko-biologická úprava komunálneho odpadu za účelom výroby vysokohodnotných horľavých odpadov, ktoré sa budú energeticky zhodnocovať v zariadeniach na spoluspaľovanie odpadov, napr. v cementárenských peciach alebo tepelných elektrárnach.

Environmentálne záťaž

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Podľa údajov z Informačného systému environmentálnych záťaží je v súčasnosti na Slovensku evidovaných 1 758 environmentálnych záťaží¹⁸. Ide o lokality z minulosti, kde dochádzalo k dlhodobým	V súlade so Štátnym programom environmentálnych záťaží budú do roku 2030 odstraňované environmentálne záťaž

¹⁵ Zdroj: Revízia výdavkov na životné prostredie – Odpadové hospodárstvo, 2017

¹⁶ Ministerstvo životného prostredia SR, RISO (regionálny informačný systém o odpadoch), 2017

¹⁷ Ministerstvo životného prostredia SR, RISO (regionálny informačný systém o odpadoch), 2017

¹⁸ Environmentálna stratégia, 2017

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
skrytým a nekontrolovaným únikom nebezpečných látok do jednotlivých zložiek životného prostredia. Do roku 2016 sa podarilo vykonať prieskum 141 lokalít, vykonať sanáciu 19 lokalít a vykonať monitorovanie 161 lokalít ¹⁹ .	monitorovanie záťažových lokalít a následne úplné odstránenie starých záťaží. Cieľom je predchádzať aj vzniku nových environmentálnych záťaží.

Ochrana prírody a krajiny

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Na Slovensku je 9 národných parkov, 14 chránených krajinných oblastí a viac ako 1 000 chránených území v kategórii chránený areál, (národná) prírodná rezervácia, (národná) prírodná pamiatka a chránený krajinný prvok. V roku 2004 Slovenská republika začala vymedzovať lokality patriace do európskej sústavy chránených území Natura 2000 v zmysle predpisov EÚ. K dnešnému dňu bolo na našom území vymedzených 41 chránených vtáčích území a 462 území európskeho významu. Územia sústavy Natura 2000 tvoria 29,8 % výmery Slovenska. Podiel všetkých chránených území²⁰ (národnej sústavy a Natura 2000 po zohľadnení vzájomných prekryvov) je 37,4 %. Je potrebné zdôrazniť, že len na veľmi malej časti (1,75 % z výmery Slovenska) je príroda ponechaná bez zásahov a spôsob hospodárenia v národných parkoch a chránených krajinných oblastiach sa takmer nelíši od využívania iných území. Od roku 2000 je na Slovensku pretrvávajúci stav straty lesov. Strata lesa je v priemere takmer dvakrát väčšia v národných parkoch, v TANAPe a NAPANTe do roku 2016 zmizlo 30 %, resp. 16 % plochy lesov²¹.	Do roku 2030 bude obnovených minimálne 15 % degradovaných ekosystémov na Slovensku, najmä výrazne ovplyvnených ľudskou činnosťou. Dobudovanie národnej časti sústavy chránených území Natura 2000 a sústavy medzinárodne významných území so zodpovedajúcou ochranou zvýši príspevok SR k zastaveniu globálnej straty biodiverzity. Prehodnotenie sústavy chránených území s cieľom účinnej ochrany prírody. Národné parky budú čo najviac zjednotené s kritérií IUCN²² pre manažmentovú kategóriu národný park. Jadrovú zónu budú tvoriť územia bez zásahov človeka, ktorých rozloha do roku 2025 dosiahne 50 % celkovej rozlohy každého národného parku a 75 % tejto rozlohy do roku 2030. Implementácia preventívnych opatrení bude zameraná na zníženie následkov pravdepodobných prírodných katastrof a katastrofických udalostí v rámci obnovy lesného potenciálu v chránených územiach.

¹⁹ Zdroj: Ministerstvo životného prostredia SR, 2017

²⁰ Prehľady chránených území sú na <http://www.sopsr.sk/web/?cl=114>

²¹ Zdroj: Inštitút environmentálnej politiky, 2017/12: <http://www.minzp.sk/iep/publikacie/komentare/v-narodnych-parkoch-bola-strata-lesa-oproti-inym-uzemiam-dvojnásobna.html>

²² Medzinárodná únia ochrany prírody a prírodných zdrojov

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

Ovzdušie: Projekty budú doplnené v ďalšej verzii NIP po dopracovaní pripravovanej stratégie *Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030* (ďalej len „návrh Envirostratégie 2030“) a Stratégie na ochranu ovzdušia, ktorá bude pripravená v roku 2018.

Voda: V rámci programového obdobia 2014 – 2020 je v zásobníku projektov Operačného programu Kvalita životného prostredia 17 projektov (Tab. 10) v celkovom objeme 123 731 714 eur, ktorými sa má splniť záväzok Slovenskej republiky vyplývajúci zo Zmluvy o pristúpení k EÚ.

Tab. 10 Zoznam projektov za oblasť voda

Názov projektu	Žiadateľ	Finančná alokácia €
Dobudovanie kanalizácie splaškových vôd v obci Chtelnica	Obec Chtelnica	3 397 135,09
Drahovce – Obecná splašková kanalizácia	Obec Drahovce	11 130 988,10
Kanalizácia Vrakúň	Obec Vrakúň	10 276 449,77
Aglomerácia Lehota pod Vtáčnikom – kanalizácia a ČOV	Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	3 873 943,39
Želiezovce – dobudovanie kanalizačnej siete	Mesto Želiezovce	6 811 132,58
Dobudovanie kanalizácie Združenia obcí Kanalizácia Vrbové – Krakovany	Združenie obcí Kanalizácia Vrbové – Krakovany	4 979 787,14
Aglomerácia Rajecké Teplice – rozšírenie splaškovej kanalizácie	Združenie obcí aglomerácia Rajecké Teplice	6 755 048,22
ČOV a kanalizácia Betlanovce	Betlanovce	422 825,46
Región Nové Zámky – odvedenie a čistenie odpadových vôd časť Tvrdošovce	Obec Tvrdošovce	19 360 075,97
Pata – verejná kanalizácia, rozšírenie kanalizácie	Obec Pata	4 078 125,46
Seňa Kanalizácia a ČOV a Vodovod – Seňa, Kechnec, Milhost'	obec Seňa	2 937 258,91
Čistiareň odpadových vôd Lehôtka pod Brehmi	Obec Lehôtka pod Brehmi	411 877,95
Dobudovanie kanalizácie v meste Hnúšťa	Mesto Hnúšťa	3 466 660,40
Odkanalizovanie obcí dolnej Oravy – Žaškov, Párnica, Oravská Poruba, Veličná	Oravská vodárenská spoločnosť, a.s.	15 040 713,60
Bánov – rozšírenie kanalizácie II., III., IV. etapa	Obec Bánov	8 252 321,65
Pruské – kanalizácia a ČOV	Považská vodárenská spoločnosť, a.s.	7 995 097,09
Aglomerácia Chrenovec – Brusno – kanalizácia	Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	42 273,88

Projekty po roku 2020 budú uvedené v ďalšej verzii NIP po dopracovaní pripravovanej Envirostratégie 2030.

Protipovodňová ochrana: Projekty budú doplnené v ďalšej verzii NIP po schválení návrhu Envirostratégie 2030. Projekty prvej priority v schválených PMPR v čiastkových povodiach SR²³. Projekty budú vychádzať z práve aktuálnych plánov, nakoľko tie sa každých 6 rokov aktualizujú.

Odpady: Projekty budú doplnené v ďalšej verzii NIP po schválení návrhu Envirostratégie 2030.

²³ <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/voda/ochrana-pred-povodnami/manazment-povodnovych-rizik/plany-manazmentu-povodnového-rizika-2015.html>

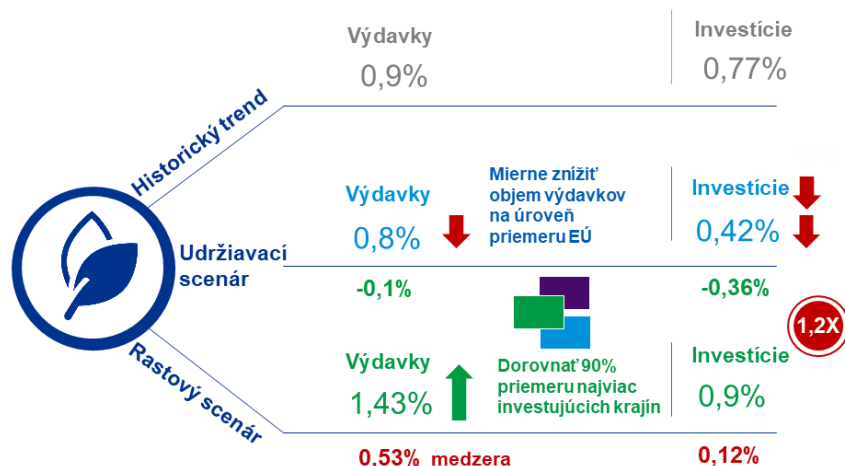

Environmentálne záťaž: Kľúčovým opatrením na dosiahnutie želaného stavu je dôsledná implementácia princípu „znečisťovateľ platí“, na základe ktorého osoba zodpovedná za environmentálnu záťaž je povinná zabezpečiť sanáciu environmentálnej záťaže. Po roku 2023 bude nevyhnutné hľadať zdroje financovania pre odstraňovanie environmentálnych záťaží a rozšíriť spoluzodpovednosť rezortov, do pôsobnosti ktorých vznik environmentálnych záťaží spadá.

Ochrana prírody a krajiny: Projekty budú doplnené v ďalšej verzii NIP po schválení návrhu Envirostratégie 2030.

Odhad investičnej medzery

Interpretácia a komentár

Úroveň výdavkov na ochranu životného prostredia predstavuje porovnateľné percento HDP ako priemer zvyšných krajín V4. V porovnaní s priemerom EÚ sú výdavky SR dokonca vyššie. Rozdiel oproti 90 % priemeru krajín, ktorých výdavky sú najvyššie je 0,53 %. V oblasti ochrany životného prostredia môže SR v súčasnosti udržiavať rovnakú úroveň výdavkov a ak sa nezvýši priemer EÚ, medzera voči EÚ nevznikne. Investičná úroveň je vyššia oproti V4 o 0,26 % a oproti priemeru EÚ o 0,36 %, pričom rozdiel voči 90% priemeru top 3 je iba na úrovni 0,12 % HDP. SR patrí medzi krajiny najviac investujúce do životného prostredia v rámci EÚ.

2.7 Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Hlavné výzvy predstavuje zabezpečenie potravinovej bezpečnosti a udržateľné hospodárenie s pôdnym a lesným fondom.

Tab. 11 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Poľnohospodárstvo 	 	Zmiernenie nepriaznivých dôsledkov sucha (15.3)	- Rekonštrukcia závlhovej sústavy Sĺňava (5 000 ha) - Rekonštrukcia závlhovej sústavy HŽO I a II (12 000 ha) - Rekonštrukcia závlhovej sústavy Trnavská tabuľa – Sever (4 000 ha) - Rekonštrukcia závlhovej sústavy Šaľa – Komárno (7 000 ha)	130-180 mil. eur
		Preventívne opatrenia (15.3)	Rekonštrukcie odvodňovacích kanálov v rozsahu cca. 500 km	70 mil. eur
		Dlhodobé uchovávanie vzoriek živočíšnych genetických zdrojov (2.5)	Súbor opatrení je uvedený v kapitole 3.7.3	775 000 eur
Lesné hospodárstvo 		Zabezpečiť udržateľné hospodárenie v podmienkach zmeny klímy (15.1; 15.2; 15.8; 15.9)	posilnenie stability a odolnosti lesných porastov	10 mil. eur/ročne
		Obnova lesného potenciálu (15.1; 15.2; 15.8; 15.9)	- Rekonštrukcia závlhovej sústavy Sĺňava (5 000 ha) - Rekonštrukcia závlhovej sústavy HŽO I a II (12 000 ha) - Rekonštrukcia závlhovej sústavy Trnavská tabuľa – Sever (4 000 ha) - Rekonštrukcia závlhovej sústavy Šaľa – Komárno (7 000 ha)	
		Podpora mimoprodukčných funkcií lesa (15.1; 15.2; 15.8; 15.9)	Rekonštrukcie odvodňovacích kanálov v rozsahu cca 500 km	

Poľnohospodárstvo

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Úlohou poľnohospodárstva je zabezpečiť potravinovú bezpečnosť Slovenska a udržateľnosť vidieckej krajiny . Slovensko disponuje kvalitnou , avšak zraniteľnou zásobou prírodných zdrojov ²⁴ (kvalita pôdy, vodné zdroje a biomasa).	Zabezpečiť trvalo udržateľné poľnohospodárstvo , ktoré bude odolné zmene klímy a extrémnym výkyvom počasia, a zabezpečenie potravinovej bezpečnosti SR prostredníctvom:

²⁴ Napr. výmera poľnohospodárskej pôdy predstavuje 2 385 328 ha (úbytok v roku 2016 – 4 288 ha), výmera lesných pozemkov 2 022 522 ha (prírastok v roku 2013 predstavuje 2 406 ha). Výmera poľnohospodárskej a ornej pôdy v Slovenskej republike na 1 obyvateľa k 31.12.2016 je: 0,4404 ha poľnohospodárskej pôdy na jedného obyvateľa a 0,2601 ha ornej pôdy na jedného obyvateľa.

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
K najväčším ohrozeniam poľnohospodárskej pôdy patria: 1. plošná vodná erózia, ktorá sa prejavuje na 39 % poľnohospodárskeho územia, 2. zníženie pôdnej organickej hmoty vrátane biodiverzity (25 %) a 3. zhutnenie pôdy (cca 40 %). 4. Najvýznamnejšou hrozbou je záber poľnohospodárskych pôd na iné účely. Vďaka uplatňovaniu legislatívnych nástrojov na ochranu pôdy sa v súčasnosti na Slovensku eviduje cca. 3 ha záberov denne. Podiel poľnohospodárstva a lesníctva na hrubom domácom produkte Slovenska klesá. Na vidieku je však pôdohospodárstvo jedným z mála odvetví, ktoré vytvára pracovné miesta a podieľajú sa na udržateľnosti vidieckej krajiny. Integrácia do Európskej únie vystavila slovenských pôdohospodárov väčšej konkurencii na domácom trhu, ale aj rozšírila možnosti našich podnikov jednoduchšie realizovať výsledky svojej produkcie na spoločnom európskom trhu.	Zmiernenia nepriaznivých dôsledkov sucha rekonštrukciou a modernizáciou závlahových čerpacích staníc. Preventívnych opatrení na zmiernenie negatívnych dôsledkov potenciálneho zaplavenia, zamokrenia a sucha rekonštrukciami odvodňovacích kanálov. Dlhodobého uchovávaní vzoriek živočíšnych genetických zdrojov v podmienkach <i>ex situ in vitro</i> – napĺňanie indikátora cieľa udržateľného rozvoja 2.5.1.

Lesné hospodárstvo

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Strategickým cieľom a úlohou lesného hospodárstva SR je zabezpečiť trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov tak, aby plnili ekonomické (produkčné), ekologické a sociálne (spoločenské) funkcie. V SR zaberajú lesy približne 41 % rozlohy územia. Podľa európskeho ukazovateľa prirodzenosti lesov patrí 98 % lesov na Slovensku do kategórie polo-prirodzených lesov²⁵. Na celkovej ťažbe dreva je vysoký podiel náhodných (kalamitných) ťažieb, ktoré sa realizujú pri	V lesníctve je želaným stavom zabezpečenie udržateľného hospodárenia všetkých lesov a obnova potenciálu lesov²⁶ v podmienkach zmeny klímy a jej dopadov využívaním environmentálne vhodných technológií a techniky a zvýšenie ochrany lesov a zmierňovanie dosahov zmeny klímy a podpora prispôbovania lesov účinkom zmeny klímy. V rámci obnovy lesného potenciálu pôjde o zavedenie vhodných opatrení zameraných na zníženie aktuálnych následkov a prevenciu možných ná-

²⁵ Forest Europe: Správa o stave lesov v Európe 2015 (www.foresteurope.org)

²⁶ V súlade s rámcovými cieľmi Akčného plánu Národného lesníckeho programu na obdobie rokov 2014-2020.

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
odstraňovaní následkov kalamitných situácií v lesoch vzniknutých v dôsledku negatívneho pôsobenia škodlivých činiteľov. Celková zásoba dreva, zásoba dreva na hektár porastovej pôdy, ako aj prírastok dreva sa aj napriek tejto nepriaznivej situácii zatiaľ zvyšujú. V dôsledku širšieho uplatňovania obnovných rubov podrastového hospodárskeho spôsobu stúpa podiel prirodzenej obnovy lesa. Na Slovensku je dostatok uznaných zdrojov pre zber semennej suroviny a plodov lesných drevín. Banka semien si vyžaduje revitalizáciu doplnením jej zásob. Veľkou výzvou však naďalej ostáva stav financovania a ekonomiky využívania funkcií lesov, najmä platieb za tie ekosystémové služby lesov, ktoré sú založené na mimoprodukčných funkciách lesov (tzv. pozitívne externality). V dôsledku zmeny klímy očakávame negatívne dopady na plnenie všetkých funkcií lesa a tým oslabovanie potenciálu lesov SR.	sledkov prírodných katastrof (napr. formou výchovy mladých lesných porastov so zámerom zvýšiť stabilitu budúcich porastov). Podpora mimoprodukčných funkcií lesa bude zohľadňovať spoločenské, ekonomické a environmentálne prínosy lesa prostredníctvom platieb pre obhospodarovateľov lesa.

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

Poľnohospodárstvo: Zmierňovanie nepriaznivých účinkov sucha prostredníctvom hlavných závlahových zariadení:

- rekonštrukcia **závlahovej sústavy Sĺňava** (5 000 ha)
- rekonštrukcia **závlahovej sústavy HŽOI a II** (12 000 ha)
- rekonštrukcia **závlahovej sústavy Trnavská tabuľa – Sever** (4 000 ha)
- rekonštrukcia **závlahovej sústavy Šaľa – Kolárovo** (7 000 ha)

Vykonávajú sa preventívne opatrenia na zmiernenie negatívnych dôsledkov zaplavenia, zamokrenia a sucha na potenciál poľnohospodárstva **rekonštrukciami odvodňovacích kanálov**. Odvodňovacie kanály sa budú rekonštruovať na systémy s regulovaným odtokom umožňujúcim retardáciu a zadržanie drenážnych vôd v poľnohospodárskej krajine pre potreby pestovaných plodín v ich priľahlých pozemkoch v rozsahu cca **500 km**. Predpokladané investičné náklady sú cca 70 mil. eur.

Opatrenia pre podporu systému ochrany a propagácie **živočíšnych genetických zdrojov**

- Vytvorenie **systému podpory drobnochovateľov**, ktorí produkujú plemenné zvieratá domácich ohrozených plemien hydiny a králikov.

- Vytvorenie **značiek živočíšnych produktov** viazaných na plemeno a ich propagácia. Vytvorenie systému trvalej **propagácie ohrozených plemien hospodárskych zvierat** formou ex situ in vivo spojenej s predajom a propagáciou živočíšnych produktov z týchto plemien.
- Vytvorenie systému odberu vzoriek ohrozených živočíšnych genetických zdrojov a ich dlhodobé uskladnenie **v génovej banke**.

Využitie genetickej diverzity v tvorbe unikátnych genotypov rastlín molekulárnym šľachtením. Ide o tvorbu nových odrôd so zmenenými a zlepšenými vlastnosťami, prispôsobené lokálnym agro-klimatickým podmienkam a adaptovateľné na vznikajúce zmeny (napr. klimatické, pestovateľské).

Konsolidácia erózne ohrozenej krajiny prostredníctvom rozčlenenia vybraného územia na menšie celky, ktoré bude možné na základe parametrov veľkosti, geometrického tvaru, dostupnosti mechanizmov a svahovitosti samostatne využívať takým spôsobom, aby sa minimalizovali škody spôsobené eróziou – výstupom bude mapa konsolidácie erózne ohrozených poľnohospodárskych pozemkov.

Zlepšenie fyzikálneho stavu poľnohospodárskych pôd a eliminovanie zhutnenia – predstavuje vypracovanie komplexnej metodiky pre zlepšenie vodno-vzdušného režimu poľnohospodárskych pôd a eliminovanie zhutnenia.

Ekologický systém stabilnej a funkčnej poľnohospodárskej krajiny – bude návrh komplexných opatrení na úrovni štruktúry pestovaných plodín, štruktúry krajinotvorných prvkov a poľnohospodárskeho manažmentu, s cieľom maximalizácie rentability rastlinnej výroby.

Stratégia manažmentu uhlíka v pôde z hľadiska zmeny klímy – základ pre udržateľné poľnohospodárstvo – výstupom bude metodický postup pre zvyšovanie vstupov uhlíka do pôdy.

Analýza stavu trávnych porastov na Slovensku, ich monitoring a možnosti exploatacie – cieľom bude identifikovať všetky systémy využívania trávnych porastov.

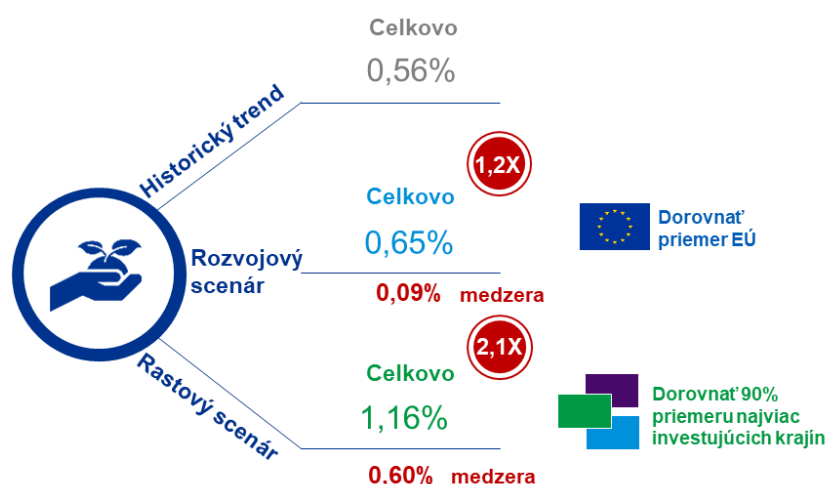
Využitie informačných technológií pri zdokonaľovaní systémov chovu hospodárskych zvierat – t.z. precízny chov s riadením stád pri kontinuálnom on-line monitoringu potrebných ukazovateľov, využívanie a uplatňovanie presných technológií, a pod.

Lesné hospodárstvo: Kľúčové projekty budú zamerané na prevenciu a riešenie dôsledkov oslabenia potenciálu lesov. Prevencia bude zameraná na **posilnenie stability a odolnosti lesných porastov** voči škodlivým činiteľom (napr. vietor, hmyzí škodcovia, námraza a sneh, huby, sucho, požiare). **Odstraňovanie dôsledkov kalamít** v lesoch bude zamerané na revitalizáciu a obnovu lesných spoločenstiev. Na zvyšovanie stability lesných ekosystémov a riešenie dôsledkov kalamitných situácií bude potrebný motivačný nástroj, akým je **podpora mimoprodukčných funkcií lesa**²⁷.

²⁷ Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 226/2017 Z. z. o poskytovaní podpory v lesnom hospodárstve

Odhad investičnej medzery

Interpretácia a komentár

V rámci investícií v pôdohospodárstve a lesnom hospodárstve, má SR investičnú medzeru voči EÚ na úrovni 0,09 % čo predstavuje mierny rozdiel. Voči krajinám V4 je investičná medzera až vo výške,45 % HDP, čo predstavuje potrebu navýšenia investícií o 86 %. Pri porovnaní výšky investícií SR s 90 % priemerom najviac investujúcich EÚ krajín, je medzera SR na úrovni 0,6 % a rastový scenár tvorí 1,16 % HDP.

V oblasti investícií do pôdohospodárstva a lesného hospodárstva môže SR v súčasnosti udržiavať podobnú úroveň investícií a ak sa nezvýši priemer EÚ, medzera voči EÚ nevznikne. Avšak voči krajinám V4 a voči najviac investujúcim krajinám EÚ má SR značnú medzeru.

2.8 Sociálna inklúzia a zamestnanosť

Hlavné výzvy pre vládu predstavujú starnutie populácie a nízka natalita, sociálna infraštruktúra a sociálna inklúzia marginalizovaných komunít.

Tab. 12 Previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňajúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
Demografia a zamestnanosť 	 	Rozvoj koordinovanej stratégie zamestnanosti na podporu kvalifikovanej, vyškolenej a pružnej pracovnej sily prostredníctvom primeranej ponuky znalostí, digitálnych zručností a kompetencií, ktoré zodpovedajú súčasným a budúcim potrebám trhu práce ²⁸ (4.1; 4.2; 4.3; 4.4; 4.5; 4.6)	Dôsledná realizácia cieľov a opatrení formulovaných v Národnej stratégii zamestnanosti SR do roku 2020	Nie je k dispozícii
		Podpora udržateľnej, kvalitnej zamestnanosti a kvalitných pracovných miest. (8.2; 8.5; 8.6; 8.7; 8.8)	Programy aktívnych politík trhu práce podporujúce účinnosť plánovaných investícií do rastu ekonomiky	157 mil. eur
		Zmiernenie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily lepším predvídaním potreby pracovníkov a zručností pre trh práce.	Koordinácia postupov pri určovaní očakávaných štrukturálnych zmien, inovácií v sektoroch národného hospodárstva a prognóza potreby pracovníkov a zručností	17 mil. eur
		Zintenzívnenie zručností pracovníkov pre udržanie ich zamestnanosti v digitálnej ekonomike. ²⁹ (4.3; 4.4)	Dostatok pracovných zručností pre produktivitu a rast	23 mil. eur
		Zvyšovanie produktivity osôb starších ako 50 rokov pomocou vzdelávacích a rekvalifikačných programov v rámci APTP a celoživotného vzdelávania ³⁰ (4.3; 4.4)	Dôsledná realizácia cieľov a opatrení formulovaných v Národnej stratégii zamestnanosti SR do roku 2020	Nie je k dispozícii
		Podpora účasti žien na trhu práce a znižovanie rozdielov v odmeňovaní z hľadiska zabezpečenia rovnosti príležitostí a vzhľadom na starnúcu pracovnú silu ³¹ (4.5; 5.4; 5.5; 10.4)	Dôsledná realizácia cieľov a opatrení formulovaných v Národnej stratégii zamestnanosti SR do roku 2020	Nie je k dispozícii
Chudoba a sociálna súdržnosť 		Investovanie do detí (1.1; 1.2; 10.1; 10.2)	Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti ³²	Nie je k dispozícii
			Podpora starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	Nie je k dispozícii

²⁸ Rozhodnutie Rady o Usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov 2018

²⁹ OECD (2016), Getting Skills Right: Assessing and Anticipating Changing Skill Needs, OECD Publishing, Paris.

³⁰ Rozhodnutie Rady o Usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov 2018

³¹ Smernica o zosúladení rodinného a pracovného života/ Európsky pilier sociálnych práv

³² Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 - 2020

Sledované oblasti	Príspevok k cieľom Agendy 2030	Ciele do roku 2030 (+podciele Agendy 2030)	Projekty naplňujúce ciele	Odhad finančných prostriedkov
	  	Zastaviť nárast počtu ľudí bez domova a tento stav postupne znižovať (1.3; 1.4)	zavedenie systému viacstupňového prestupného bývania s využitím existujúcich foriem poskytovaného bývania	nie je k dispozícii, termín prípravy materiálu je stanovený na december 2018
		Podpora prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v oblasti sociálnych služieb ³²	pokračovať v procese deinštitucionalizácie v oblasti sociálnych služieb	24 mil. eur.
		a) vytvoriť vhodné prostredie pre zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzických osôb a ich rodín viesť samostatný život b) podporiť súbeh pracovného a rodinného života pre rodinných príslušníkov cieľovej skupiny žijúcich v spoločnej domácnosti (5.4)	poskytovanie opatrovateľskej služby viacerým prijímateľom sociálnej služby	46 mil. eur
		Do roku 2030 znížiť rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov medzi krajinami pod úroveň 7 p.b. ³³ (8.5; 10.2)	Dôsledná realizácia cieľov a opatrení formulovaných v Národnej stratégii zamestnanosti SR do roku 2020	nie je k dispozícii
		Znížiť/minimalizovať počet okresov s nadpriemernou úrovňou miery nezamestnanosti (8.5; 10.2)		
Začleňovanie marginalizovaných komún 	 	Zlepšiť prístup k pracovným príležitostiam s osobitným dôrazom na nediskriminačný prístup na pracovný trh, ako aj aktívne politiky a programy zamerané na trh práce, vzdelávanie a odbornú prípravu dospelých a podporu samostatnej zárobkovej činnosti. ³⁴ (8.5; 10.2; 10.7)	neboli špecifikované	nie je k dispozícii
		Znížiť rozdiel v zamestnanosti medzi Rómami a väčšinou populáciou. ³⁴ (8.5; 10.2; 10.8)		
		Znížiť podiel nezamestnanosti Rómov ³⁴ (8.5; 10.2; 10.9)		

Demografia a zamestnanosť

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Podľa prognóz Eurostatu by malo obyvateľstvo Slovenska starnúť najrýchlejšie v rámci EÚ . Priemerný vek obyvateľov by sa mal do roku 2060 zvýšiť o 9 ro-	Rozvoj koordinovanej stratégie zamestnanosti na podporu kvalifikovanej, vyškolenej a pružnej pracovnej sily prostredníctvom primeranej po-

³³ Národná stratégia zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020

³⁴ Strategie pre integráciu Romov do roku 2020

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
kov a priblížiť sa tesne k hranici 50 rokov. Do reprodukčného veku sa čoskoro dostanú málo početné generácie narodené po roku 1990. Prirodzený úbytok obyvateľstva by mal začať okolo roku 2020. Starnúce obyvateľstvo bude mať výraznejšie dopady aj na trh práce, dôchodkové poistenie, či zdravotníctvo. Bude klesať počet osôb v produktívnom veku. So stúpajúcim počtom ľudí v poproduktívnom veku sa budú zvyšovať výdavky na zdravotnú starostlivosť, aj na dôchodky. Súčasný pomer medzi poproduktívnym a produktívnym počtom obyvateľov, ktorý je približne 1 : 4,8 bude v roku 2030 približne 1 : 3. Vývoj zamestnanosti v SR zaznamenal v posledných rokoch pozitívny vývoj. Na základe strednodobých predikcií Národnej banky Slovenska sa predpokladá, že nezamestnanosť bude klesať na Slovensku do roku 2019. Očakávaná miera nezamestnanosti v roku 2019 sa bude pohybovať na úrovni 7,1 %³⁵, počet zamestnaných sa zvýši z 2 321 tisíc (rok 2016) na 2 418 tisíc (rok 2019)³⁶.	nuky znalostí, digitálnych zručností a kompetencií, ktoré zodpovedajú súčasným a budúcim potrebám trhu práce. Podpora udržateľnej, kvalitnej zamestnanosti a kvalitných pracovných miest – 157 mil. eur. Zmiernenie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily lepším predvídaním potreby pracovníkov a zručností pre trh práce – 17 mil. eur. Zintenzívnenie zručností pracovníkov pre udržanie ich zamestnanosti v digitálnej ekonomike – 23 mil. eur. Zvyšovanie produktivity osôb starších ako 50 rokov pomocou vzdelávacích a rekvalifikačných programov v rámci APTP a celoživotného vzdelávania. Podpora účasti žien na trhu práce a znižovanie rozdielov v odmeňovaní z hľadiska zabezpečenia rovnosti príležitostí a vzhľadom na starnúcu pracovnú silu.

Chudoba a sociálna súdržnosť

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Slovensko patrí k členským krajinám EÚ, ktoré sa z hľadiska miery chudoby alebo sociálneho vylúčenia pohybujú dlhodobo pod celoeurópskym priemerom. V roku 2016 dosahovala miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia úroveň 18,1 %, pričom priemerná hodnota v EÚ je 23,4 %. Slovensko sa zaviazalo v rámci stratégie Európa 2020 znížiť počet osôb v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia aspoň o 170 tisíc oproti roku 2010. V súčasnosti dochádza k naplneniu tohto cieľa na približne 95 % (čo je 161 tis. ľudí).	Investovanie do detí; Zastaviť nárast počtu ľudí bez domova a tento stav postupne znižovať; Podpora prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v oblasti sociálnych služieb – 24 mil. eur; Vytvoriť vhodné prostredie pre zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzických osôb a ich rodín.

³⁵ Podľa výberového zisťovania pracovných síl (VZPS)

³⁶ Podklad pre analytickú časť vstupnej správy pre Národnú stratégiu regionálneho a územného rozvoja do roku 2030, Inštitút pre stratégie a analýzy ÚV SR, 2017

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
V súčasnosti sú najviac ohrozené deti vo veku 0 – 17 rokov, domácnosti s vyšším počtom detí (3 a viac) a neúplné domácnosti. Osobitnú pozornosť si zaslúžia skupiny obyvateľov, ktoré čelia kumulácii rôznych znevýhodnení. Ohrozenie sociálnym vylúčením sa týka aj osôb, ktorým sú poskytované sociálne služby alebo náhradná starostlivosť. V podmienkach SR výrazne prevláda tradičný inštitucionálny model pričom deinštitucionalizácia veľkokapacitných zariadení a služieb prebieha pomaly.	Podporiť súbeh pracovného a rodinného života pre rodinných príslušníkov cieľovej skupiny žijúcich v spoločnej domácnosti – s odhadom finančných prostriedkov pre oba opatrenia 46 mil. eur; Do roku 2030 znížiť rozdiel medzi najnižšou a najvyššou mierou zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov medzi krajmi pod 7 p.b.; Znížiť/minimalizovať počet okresov s nadpriemernou úrovňou miery nezamestnanosti.

Začleňovanie marginalizovaných komunit

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
Najväčším problémom na Slovensku je chudoba a sociálne vylúčenie marginalizovaných rómskych komunít. Podľa Atlasu rómskych komunít (2013) bolo v 584 obciach identifikovaných 804 koncentrácií, v ktorých sú životné podmienky nedôstojné a neprimerané. Obyvatelia týchto komunít, ktorých počet sa v súčasnosti odhaduje na približne 200 000, trpia materiál- nym nedostatkom a sociálnou depriváciou a celkovo výrazne zníženými životnými príležitosťami. Rozdiely medzi majoritnou populáciou a rómskymi komuni- tami je nízkou zaškolenosťou detí, predčasným ukon- čením základnej školy, čím sa tieto rozdiely značne prehlbujú. Vylúčenie Rómov z formálneho trhu práce je okrem nedostatočnej konkurencieschopnosti na trhu práce z dôvodu nízkej vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne a zručností, zapríčinené aj ďalšími faktormi – diskrimi- náciou, nedostatkom pracovných príležitostí v blíz- kosti osídlení a v regiónoch s najvyššou koncentrá- ciou Rómov, nízkeho štandardu bývania a zlého zdra- votného stavu.	Zlepšiť prístup k pracovným príležitostiam s osobitným dôrazom na nediskriminačný prístup na pracovný trh, ako aj aktívne politiky a pro- gramy zamerané na trh práce, vzdelávanie a od- bornú prípravu dospelých a podporu samostat- nej zárobkovej činnosti.

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

V oblasti zamestnanosti bude kľúčová dôsledná realizácia cieľov a opatrení formulovaných v Národnej stratégii zamestnanosti SR do roku 2020. Kľúčové projekty pre oblasť zamestnanosti do roku 2030 nie sú pripravené. Do roku 2030 budú prijaté opatrenia zamerané na integrovaný prístup k podpore sociálneho začlenenia a znižovania chudoby hlavne posilnenie aktívnej inklúzie predovšetkým v prístupe k službám, ako aj k uplatneniu sa na trhu práce, najmä so zameraním sa na investovanie do detí. Jeden z kľúčových cieľov do roku 2030 je investovanie do detí, či už ide o starostlivosť o deti v skorom rannom veku prostredníctvom priamych transferov alebo podporou služieb, zosúladovaním rodinného a pracovného života, deinštitucionalizáciou v oblasti náhradnej starostlivosti o dieťa a sociálnych službách.

2.9 Regionálny rozvoj

Z hľadiska implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj téma regionálneho rozvoja prispieva k napĺňaniu všetkých udržateľných rozvojových cieľov, má však dosah najmä na zvyšovanie sociálnej súdržnosti medzi regiónmi v krajine.

Pokiaľ nebude vypracovaná stratégia regionálneho rozvoja SR do roku 2030 nie je možné zostaviť previazanosť príspevku sledovanej oblasti k cieľom Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj.

Regionálny rozvoj

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
• Pozitívny vývoj národného hospodárstva na makroekonomickej úrovni sa nepremiata podľa očakávaní do vyrovnávania regionálnych disparít, do zlepšenia štruktúry ekonomiky a jej diverzifikácie, a neprináša taký rast kvality života obyvateľov vo všetkých regiónoch, ktorý by sa dal očakávať podľa makroekonomických indikátorov. • Vysoký rast produktivity práce je vo väčšine regiónov vyvolaný zavádzaním robotizácie do výroby a s tým súvisiacim poklesom potreby zamestnávať menej kvalifikovanú pracovnú silu, viac než investíciami do zvyšovania ľudských kapacít. • Vysoká citlivosť národnej ekonomiky voči vonkajším vplyvom je spojená s nízkym využitím vnútorných zdrojov v regiónoch, nízkou diverzitou skladby regionálneho produktu, dominanciou veľkých podnikateľských subjektov zo zahraničia v exporte, nízkym pokrytím domácej spotreby domácou produkciou, nízkou previazanosťou ekonomiky s domácimi zdrojmi inovácií, nízkou pridanou hodnotou exportu a minimálnym využitím vznikajúcej pridanej hodnoty na rozšírenú reprodukciu v rámci regionálnej ekonomiky. • Významným impulzom regionálneho rozvoja sú dlhodobé verejné investície pochádzajúce zo zdrojov EÚ (viac ako 95 %), hoci tieto majú mať povahu len doplnkových zdrojov. • Nedostatok cenovo dostupného nájomného bývania, predovšetkým v mestách. • Z hľadiska tvorby HDP a zamestnanosti sú významnými hospodárskymi odvetvami priemysel,	Ciele do roku 2030 budú upresnené v ďalšej verzii NIP po schválení Stratégie regionálneho a územného rozvoja SR resp. Stratégie rozvoja do roku 2030. Želaným stavom v oblasti regionálneho rozvoja je najmä: • Dynamicky sa rozvíjajúca, vedomostne založená a inovačne orientovaná nízko-uhlíková ekonomika postavená na efektívnom, rozumnom a udržateľnom využívaní ich vnútorného ľudského, prírodného, technického, kultúrneho a finančného kapitálu. • Moderné, efektívne a transparentné viacúrovňové spravovanie regionálneho a miestneho rozvoja tvoriaceho priestorový rámec pre rozvoj občianskej spoločnosti. • Vyvážený rozvoj všetkých regiónov, miest a obcí a ich častí založený na zhodnotení ich špecifik ako konkurenčných výhod využívajúc polycentrickú sústavu miest a obcí pre efektívne zabezpečenie rovnoprávneho prístupu všetkých obyvateľov, podnikateľov a návštevníkov ku trhu práce, sociálnej a technickej infraštruktúre, službám, voľnočasovým a iným aktivitám otvárajúc tak možnosti naplnenia špecifických nárokov a seba-realizácie na princípe rovnosti a zásluhovosti. • Vysoká odolnosť regionálnej ekonomiky a napredovanie ťahúnov ekonomického a sociálneho rozvoja – dynamicky sa rozvíjajúcich regiónov, miest, obcí, a ďalších subjektov regionálneho rozvoja a zároveň solidárna podpora znevýhodnených subjektov pri mobilizácii ich špecifického potenciálu v prospech

Súčasný stav	Želaný stav v roku 2030
veľkoobchod a maloobchod, doprava a skladovanie. Špecificky významné odvetvia v krajoch sú odborné, vedecké a technické činnosti (Bratislavský kraj), vzdelanie (Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj) a verejná správa (Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj). - Problémom regionálneho rozvoja v polohe sociálneho a demografického vývoja je popri očakávanom prirodzenom úbytku obyvateľstva od roku 2020 a jeho starnutí predovšetkým disparita medzi priestorovým rozložením, alokáciou a skladbou disponibilných ľudských zdrojov na jednej strane a podmienkami ich adekvátnej realizácie a uplatnenia sa na trhu práce na strane druhej. Najdôležitejšie zistenia týkajúce sa hrubej pridanej hodnoty (ďalej aj „HPH“): - Viac ako 25 % celej hrubej pridanej hodnoty Slovenska sa tvorí v Bratislavskom kraji. - Podiel Bratislavského kraja na celkovej tvorbe HPH Slovenska sa medziročne zvyšuje. - Rastúci podiel na tvorbe HPH majú odborné, vedecké a technické činnosti, umenie, zábava a rekreácia a čiastočne informácie a komunikácia. Najdôležitejšie zistenia o regionálnych disparitách: - V rokoch 2000 až 2013 na Slovensku rástli regionálne disparity. - Po vylúčení Bratislavského kraja však od roku 2011 dochádza medzi ostatnými krajinami Slovenska k znižovaniu regionálnych rozdielov.	vyrovnávania negatívne pôsobiacich disparít a územnej súdržnosti. - Dostupnosť odolnej technickej, dopravnej, sociálnej infraštruktúry a infraštruktúry vzdelávania zodpovedajúcej požiadavkám 21. storočia vrátane informačnej a komunikačnej infraštruktúry, digitálnych technológií, infraštruktúry pre rozvoj kreativity, vznik a šírenie inovácií, pri rešpektovaní požiadavky sociálnej inklúzie. - Dostupnosť cenovo dostupného bývania, osobitne nájomného vo verejnom sektore, reflektujúceho rozvojovú dynamiku trhu práce.

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu

Kľúčové projekty na dosiahnutie želaného stavu regionálneho rozvoja budú realizované prostredníctvom priorít a projektov v zodpovednosti jednotlivých rezortných ministerstiev tak, ako sú definované v NIP a prostredníctvom investičných intervencií realizovaných územnými samosprávami – obcami, mestami a samosprávnymi krajinami. Úrad Vlády SR ako ústredný orgán štátnej správy a koordinujúci subjekt štátnej politiky regionálneho a územného rozvoja premietajúcej sa do jednotlivých sektorových politík bude prostredníctvom Stratégie regionálneho a územného rozvoja SR do roku 2030, resp. integrovanej Stratégie rozvoja SR definovať ciele a priority politiky regionálneho rozvoja ako kľúčové pre koordináciu sektorových

politik vrátane ich investičných priorít aj vo väzbe na Agendu 2030. Investičné zámery realizované obcami, mestami a samosprávnymi krajmi budú následne spolu s revidovanými investičnými prioritami sektorov zahrnuté v nasledujúcich verziách NIP SR. Podpora cenovo dostupného bývania a osobitne nájomného bývania vo verejnom sektore bude naviazaná na existujúcu koncepciu štátnej bytovej politiky do roku 2020 a dotačný Program rozvoja bývania. Ich priority do roku 2030 sa premietnu do nasledujúcej verzie NIP SR.